

Natuurtoets

**Natuurtoets woningbouw locatie Mgr. Blom,
Amersfoort**

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Van Wijnen Projectontwikkeling

Status

Definitief

Barchman Wuytierslaan 10
3818 LH Amersfoort

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets woningbouw locatie Mgr. Blom, Amersfoort

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode

Datum

Status

20-678

22 juni 2023

definitief

Auteur(s)

A.J. van Vuuren & M.G. Hoksberg

Tweede lezer

S.E. Kraaijeveld, M. van der Sluis en mr. B. Reijner

Opdrachtgever

Van Wijnen Projectontwikkeling

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Van Vuuren, A.J. & Hoksberg, M.G.. (2023). Natuurtoets woningbouw locatie Mgr. Blom, Amersfoort. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 20-678. Ecogroen bv.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doelstelling	4
1.2 Huidige situatie	5
1.3 Voorgenomen ontwikkelingen	6
1.4 Leeswijzer	7
2. Wettelijk kader en onderzoeksmethode	8
2.1 Wettelijk kader	8
2.2 Onderzoeksmethode	10
3. Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland	23
3.1 Natura 2000	23
3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	24
4. Houtopstanden	25
4.1 Houtopstanden	25
5. Das	27
5.1 Inleiding	27
5.2 Resultaten	27
5.3 Functionele leefomgeving huidige situatie	37
5.4 Effectbeoordeling	43
5.5 Advies en vervolgstappen	48
6. Soortbescherming	54
6.1 Zoogdieren	54
6.2 Vogels	62
6.3 Amfibieën	64
6.4 Reptielen	65
6.5 Geleedpotigen	66
6.6 Overige soortgroepen	66
6.7 Zorgplicht	66
7. Geraadpleegde bronnen	68

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

De initiatiefnemers Van Wijnen Projectontwikkeling Midden, Omnia Wonen, Beweging 3.0 en Bijzondere plekken (in het vervolg: de initiatiefnemers) zijn voornemens om circa 200 woningen te bouwen op het kloosterterrein van de Monseigneur Blomstichting aan de Barchman Wuytierslaan in Amersfoort. Voor de ontwikkeling is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Omdat uitvoering van het bestemmingsplan negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden, dient het initiatief getoetst te worden aan het natuurbeschermingsrecht. In voorliggende rapportage is de toetsing in de vorm van een natuurtoets uitgewerkt.

Natura 2000, Houtopstanden en NNN

- Het plangebied ligt niet binnen Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Arkemheen is gelegen op ongeveer 9 kilometer van het plangebied. Vanwege deze afstand is negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen als gevolg van oppervlakteverlies of verstoring uitgesloten. Met betrekking tot stikstof is een AERIUS-berekening door BJZ.NU uitgevoerd, waarbij geconcludeerd is dat er geen vervolgstappen aan de orde zijn.
- Het plangebied ligt buiten de bebouwde kom Houtopstanden waardoor bij het kappen van bomen de Wet natuurbescherming in werking treedt. Bij uitvoering van het plan worden op twee locaties bomen gekapt die onderdeel uitmaken van een beschermde houtopstand. Het betreft enkele bomen ten noorden van het Buitenhuis en enkele bomen bij de toegang richting de parkeerhub.
- Het plangebied ligt niet binnen Natuurnetwerk Nederland (NNN). Het dichtstbijzijnde onderdeel van het NNN is gelegen op ongeveer 75 meter van het plangebied. Ten aanzien van het NNN is een 'nee-tenzij-toets' opgesteld door Ecogroen in een separate notitie. Uit de 'nee-tenzij toets' blijkt dat negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aan de orde zijn.

Soortbescherming

- Het plangebied maakt deel uit van het territorium van een dassenclan. Binnen de begrenzing van het plangebied zijn twee verblijfplaatsen van das aangetroffen en een verblijfplaats die mogelijk gebruikt wordt bij calamiteiten. Het gaat om een verblijfplaats onder het (te handhaven) schuurtje, een verblijfplaats nabij de plangrens en een (vlucht)pijp onder de bomen bij het kloostergazon. Bij de voorgenomen worden geen verblijfplaatsen fysiek aangetast. Mogelijk is er wel sprake van verstoring tijdens de aanleg- en gebruiksfases. Verstoring kan de functionaliteit van verblijfplaatsen aantasten.
- In de directe omgeving van het plangebied zijn meer verblijfplaatsen van deze dassen aangetroffen. Deze verblijfplaatsen worden niet fysiek beschadigd als gevolg van het initiatief. Mogelijk is er wel sprake van verstoring van deze verblijfplaatsen als gevolg van recreatieve uitloop, verstoring van deze verblijfplaatsen kan negatief effect hebben op de functionaliteit van de

betreffende verblijfplaatsen. Bij de voorgenomen ontwikkelingen gaat een klein deel van het foerageergebied (in de vorm van een akker) verloren. Door de suboptimale aard van dit foerageergebied en de mitigerende maatregelen die zijn opgenomen in het plan is er echter geen sprake van verlies van essentieel foerageergebied. Tijdens de aanlegfase gaat een wissel van das verloren, deze wissel is geen essentiële loop- of migratieroute. Overige veelgebruikte dassenwissels in en om het plangebied blijven behouden.

- In één van de schuren in het plangebied is een zomer- en (mogelijk) winterverblijfplaats van gewone grootoorvleermuis aangetroffen. De schuur en de verblijfplaats blijven behouden, mits de donkerte rondom de schuur behouden blijft. Aangezien er aan deze schuur wel mitigerende werkzaamheden noodzakelijk zijn om de functionaliteit voor gewone grootoorvleermuis duurzaam te waarborgen, is er mogelijk wel sprake van een beperkt tijdelijk verlies van functionaliteit als gevolg van verstoring.
- In het plangebied zijn een zomer- en paarverblijfplaats en een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen in de kloosterbebouwing, evenals een paarverblijfplaats van rosse vleermuis in een boom. Deze verblijfplaatsen gaan niet verloren bij de voorgenomen ontwikkelingen, wel is er mogelijk sprake van lichtverstoring tijdens de aanleg- en gebruiksfase.
- In de directe omgeving van het plangebied zijn nesten van eekhoorn aangetroffen. Bij het voorgenomen initiatief gaan geen nesten of essentieel foerageergebied van eekhoorn verloren. Mogelijk is er echter wel sprake van verstoring tijdens de aanlegfase, waardoor de functionaliteit van de verblijfplaats mogelijk verloren gaat.
- Op 70 meter afstand van het plangebied is een nest van sperwer aangetroffen. Het sperwernest blijft bij de voorgenomen ontwikkelingen behouden. Ook gaat het sperwernest niet indirect verloren (bijvoorbeeld door verstoring), omdat de dichtstbijzijnde werkzaamheden plaatsvinden op ongeveer 200 meter afstand van het sperwernest.
- Het plangebied is in gebruik als (niet essentieel) foerageergebied van boommarter. Vaste verblijfplaatsen van boommarter zijn niet aangetroffen in het plangebied. Schade aan verblijfplaatsen of essentieel foerageergebied is niet te verwachten.
- In het plangebied zijn geen overige beschermde soorten aangetroffen of te verwachten, met uitzondering van soorten waarvoor in de provincie Utrecht vrijstelling van ontheffingsplicht van kracht is.

Advies en vervolgstappen

- Geadviseerd wordt om uitstoot voor de aanleg- en gebruiksfase na de verwachte AERIUS-update opnieuw te berekenen.
- Voor het kappen van de houtopstanden bij het Buitenhuis en de locatie van de toegangsweg geldt een meldings- en herplantplicht. Als herplant op dezelfde plaats niet mogelijk is, is ontheffing mogelijk noodzakelijk. Wij adviseren om met het bevoegd gezag te overleggen of een ontheffingsaanvraag in voorliggende situatie noodzakelijk is.
- Geadviseerd wordt om voor uitvoering van het plan ontheffing aan te vragen voor het verstoren van vaste rust- en voortplantingsplaatsen van das, waarbij de functie tijdelijk verloren gaat. Het betreft de verblijfplaats onder de schuur en de vluchtpijp in het gazon. Daarnaast wordt

geadviseerd om maatregelen te treffen om de functionele leefomgeving van de verblijfplaatsen te borgen. Geschikte maatregelen betreffen het behouden en verbeteren van bestaand foerageergebied, het opheffen van barrières en het bewaken van de rust in het leefgebied.

- Geadviseerd wordt om ontheffing aan te vragen voor tijdelijke aantasting van de verblijfplaats van gewone grootoorvleermuis, als gevolg van verstoring tijdens de mitigerende maatregelen aan de schuur.
- Bij de voorgenomen ontwikkelingen worden geen werkzaamheden uitgevoerd aan gebouwen met verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis en bomen met verblijfplaatsen van rosse vleermuis en eekhoorn. Om verstoring van verblijfplaatsen van vleermuizen en eekhoorn te voorkomen, zijn voorzorgsmaatregelen noodzakelijk om schade te voorkomen. Door het nemen van voorzorgsmaatregelen treedt geen overtreding van verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming op.
- Aangezien schade aan vaste verblijfplaatsen of essentieel foerageergebied van boommarter niet te verwachten is, zijn vervolgstappen niet aan de orde.
- Vervolgstappen ten aanzien van overige zoogdieren, vogels met jaarrond beschermde nesten, flora, reptielen, vissen, amfibieën en geleedpotigen zijn niet aan de orde, met uitzondering van maatregelen in het kader van de zorgplicht.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De initiatiefnemers Van Wijnen Projectontwikkeling Midden, Omnia Wonen, Beweging 3.0 en Bijzondere plekken (in het vervolg: de initiatiefnemers) zijn voornemens om circa 200 woningen te bouwen op het kloosterterrein van de Monseigneur Blomstichting aan de Barchman Wuytierslaan in Amersfoort. Omdat uitvoering van het bestemmingsplan negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden, moet het initiatief getoetst worden aan de Wet natuurbescherming. In opdracht van de initiatiefnemers heeft Ecogroen in 2021 een quickscan natuurtoets uitgevoerd (Van Vuuren & Hoksberg, 2021) waaruit is gebleken dat aanvullend onderzoek naar verschillende diersoorten noodzakelijk is. In voorliggend rapport is de eerder opgestelde quickscan uitgebreid tot een volledige natuurtoets, waarin de resultaten van het aanvullend onderzoek zijn opgenomen.

Voorafgaand aan dit rapport zijn een aantal stappen ondernomen. Begin 2022 is het initiatief in een quickscan getoetst aan de Wet natuurbescherming en aan de hand van aanvullend onderzoek uit 2021 uitgewerkt tot natuurtoets. Deze toetsing is terug te vinden in de versie van 4 april 2022 (Van Vuuren & Kraaijeveld, 2022). De rapportage is door de initiatiefnemers ter beoordeling voorgelegd aan het bevoegd gezag (Omgevingsdienst regio Utrecht) en gemeente Amersfoort. Daarnaast is het ter bespreking voorgelegd aan de klankbordgroep die voor de uitwerking van de plannen in het leven geroepen is. Naar aanleiding van op- en aanmerkingen van bovengenoemden en advies van Ecogroen is het voornemen gewijzigd.

Aanleiding voor het aanpassen van de plannen is voornamelijk de aanwezigheid van een dassenclan, waarvan het plangebied onderdeel uitmaakt van het territorium (zie hoofdstuk 5). De wijzigingen zijn erop gericht om aantasting van het leefgebied van de clan te beperken en waar mogelijk te verbeteren. Deze wijzigingen zijn dermate groot dat de toetsing aan de Wnb geactualiseerd moest worden. In voorliggende rapportage is het aangepaste plan getoetst aan het natuurbeschermingsrecht. Tussentijdse veranderingen in de omgeving -zoals de noodopvang voor asielzoekers die binnen het plangebied is gerealiseerd en de streep door de Westelijke Ontsluiting- zijn meegewogen in de geactualiseerde toetsing.

Omdat ecologisch onderzoek een juridische houdbaarheid heeft van 3 jaar, is het ecologisch veldonderzoek uit 2021 nog voldoende actueel om het aangepaste plan te toetsen. Wél is de toetsing aangescherpt, naar aanleiding van de ontvangen op- en aanmerkingen, veranderde wetgeving en voortschrijdend inzicht.

1.2 Huidige situatie

Het plangebied betreft het terrein van de Monseigneur Blomstichting (Mgr. Blom) aan de Barchman Wuytterslaan 55 in Amersfoort (zie figuur 1.1). De bestaande bebouwing in het plangebied ligt rondom het monumentale Klooster Sint Jozef en het aangrenzende woonzorgcentrum. Ten noorden van deze bebouwing ligt een kloostergazon en de begraafplaats van het klooster. Midden in het plangebied staan een woning en cursuscentrum 'Het Buitenhuis'. Daaraan grenzend staan twee schuren. Tijdens de planvorming werden in het plangebied drie mogelijke bouwlocaties onderscheiden.

Het veld aan de zuidzijde (veld 1, figuur 1.1) was tot voor kort een speelveld. In de zomer van 2022 is hier een tijdelijke noodopvang voor asielzoekers gerealiseerd, de tijdelijke woonunits zijn nog niet zichtbaar op luchtfoto.

Het grote veld (veld 2, figuur 1.1) heeft momenteel een agrarische functie; in 2021 werd hier rogge verbouwd, in 2022 gerst (Boer&Bunder, 2022).

Veld 3 werd tot 2020 beweide door koeien, sinds die tijd ligt het braak. De overige groenstructuren bestaan uit laanbomen, houtwallen, een wandelparkje in het westen (Mariabos) en bos aan de noordoostkant.

Figuur 1.1 Ligging van het plangebied. Bron kaartondergrond: PDOK.

1.3 Voorgenomen ontwikkelingen

Voorbereidende werkzaamheden

Voorafgaand aan de aanlegfase van de woningen wordt het plangebied onderzocht op niet gesprongen explosieven en worden grondboringen verricht. Deze graafwerkzaamheden worden grotendeels handmatig uitgevoerd, tot een diepte van 40 centimeter. Op enkele plaatsen wordt dieper gegraven. Alle graafwerkzaamheden worden in een tijdsbestek van twee weken uitgevoerd.

Aanlegfase nieuwbouw

De initiatiefnemers zijn voornemens om circa 300 woningen te realiseren op bouwveld 1 en 2. De woningen worden in een compilatie van gebouwen gerealiseerd. De exacte uitwerking van de woningen is nog niet bekend. Het zal in alle gevallen gaan om meerdere bouwlagen. Aan de zuidoostkant, op de grens van bouwvelden 1 en 2 wordt een parkeergarage gerealiseerd. Het tracé van de toegangsweg naar de parkeergarage loopt van de Barchman Wuytierslaan over een nieuw aan te leggen weg. De hofjes bij de nieuwbouw op bouwveld 1 en 2 worden gedeeltelijk verhard en ingericht met plantvakken. Rondom de bebouwing op bouwveld 2 wordt een halfverharding aangelegd voor de hulpdiensten. Aan de noord- en oostrand van de bebouwing wordt gazon aangelegd en wordt de bosrand uitgebreid met vegetatie. Om hemelwater lokaal te behouden worden de regenpijpen van de bebouwing afgekoppeld en wordt het water afgevoerd naar een nieuw aan te leggen poel ten noorden van de bebouwing.

Uitbreiding en renovatie Het Buitenhuis

Daarnaast is men voornemens 'Het Buitenhuis' te renoveren en uit te breiden (figuur 1.2). Bij de renovatie worden werkzaamheden uitgevoerd aan het dak en de gevels van Het Buitenhuis. Aan de westgevel wordt een deel aangebouwd, de exacte uitwerking van deze aanbouw is nog niet bekend. Aan de woning ten zuiden van Het Buitenhuis vinden geen werkzaamheden plaats. In het gazon ten westen van het Buitenhuis worden op afgebakende plaatsen een natuurlijke speelplaats en pluktuin en vlindertuin gerealiseerd, maar blijft grotendeels ingericht als gazon.

Maatregelen in de groene ruimte

In de planvorming is expliciet aandacht besteed aan de aanwezigheid van beschermde natuurwaarden (in het bijzonder dassen) in en om het plangebied. Negatieve effecten die bij deze en inrichting (of overwoegen alternatieven) van het plangebied te verwachten zijn, worden door aanpassingen aan de inrichting voorkomen of beperkt. Zo blijft de voornaamste bedrijvigheid in de beoogde situatie beperkt tot de ruimte in en tussen de bebouwing op bouwveld 1 en 2 en Het Buitenhuis. De tuin ten westen van Het Buitenhuis wordt alleen overdag gebruikt. De omgeving, zoals de ruimte ten noorden van de nieuwbouw en het kloostergazon wordt door middel van heggen en rasters afgescheiden van bouwveld 2 en het kloostergazon. Veld 3 wordt daarnaast geoptimaliseerd voor dassen, om dit hoogwaardige foerageergebied voor de lange termijn te behouden. Voor een grote weergave van de stedenbouwkundige plankaart in figuur 1.2 wordt verwezen naar bijlage 1.

Figuur 1.2: Stedenbouwkundige plankaart. Bron: Vollmer & Partners.

1.4 Leeswijzer

Voorliggend rapport gaat in op de onderdelen soortbescherming, gebiedsbescherming en houtopstanden van de Wet natuurbescherming. Ook wordt de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland behandeld, waarin verwezen wordt naar een separate notitie. In het volgende hoofdstuk (2) wordt eerst het wettelijk kader en de werkwijze van het ecologisch onderzoek besproken. In hoofdstuk 3 wordt het onderdeel gebiedsbescherming (Natura 2000) van de Wnb behandeld inclusief het Natuurnetwerk Nederland. Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het onderdeel Houtopstanden van de Wnb besproken. In hoofdstuk 5 wordt uitvoerig ingegaan op de resultaten en de effectbeoordeling ten aanzien van de das (onderdeel soortbescherming Wnb) getoond. De resultaten met betrekking tot overige beschermde soorten (o.a. vleermuizen) worden separaat in hoofdstuk 6 besproken.

2. Wettelijk kader en onderzoeksmethode

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. In voorliggend rapport wordt ingegaan op alle drie deze onderdelen. In onderstaand kader 2.1 is een samenvatting van de relevante wetteksten gegeven.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van voorzorg is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen en projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen significant negatieve effecten optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project niet nodig. Zijn significant negatieve effecten niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een ontheffing vereist kan zijn.
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken en aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Houtopstanden (hoofdstuk 4)

Hoofdstuk 4 regelt de bescherming van houtopstanden. Een bij Wet beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend buiten de bebouwde kom, die een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. Voor het kappen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt meld- (artikel 4.2) en herplantplicht (artikel 4.3). Er geldt een verbod op de kap als het voornemen daartoe niet (maximaal een jaar en minimaal een maand) vooraf is gemeld bij bevoegd gezag. Binnen drie jaar moet dezelfde grond op bosbouwkundig verantwoorde wijze zijn herbeplant. De gemeenteraad stelt de grens bebouwde kom Wet natuurbescherming vast. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Provinciale staten kunnen in de provinciale verordening regels opnemen over de melding en de herplant, zoals herplant op andere gronden dan waar de (deels) gevelde opstand stond.

Toetsing bestemmingsplannen

Ten behoeve van vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan dient (conform jurisprudentie¹) ten aanzien van Natura 2000 de Wet natuurbeschermingstoets uitgevoerd te worden. Deze is vastgelegd in artikel 2.7 lid 1 Wnb & artikel 2.8 lid 1 Wet natuurbescherming. Dit houdt kortweg in dat voorafgaand aan vaststelling van het bestemmingsplan moet worden nagegaan of (uitvoering van) het plan kan leiden tot mogelijk significant negatieve gevolgen op een Natura 2000-gebied. Volgens vaste jurisprudentie bestaat deze toets uit een vergelijking tussen de huidige feitelijke, planologisch legale situatie en de toekomstige maximale plansituatie.

Ten aanzien van soortbescherming (Hoofdstuk 3, Wnb) is in de Wet natuurbescherming geen toetsingskader opgenomen met betrekking tot plannen. Voor soortbescherming wordt in het kader van plannen de uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd, die volgt uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met deze toets wordt de vraag beantwoord of de beschermingsregimes uit de Wnb de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat. Vrij vertaald wordt bepaald of er een ontheffing nodig is voor uitvoering van het bestemmingsplan en zo ja, of er uitzicht is op het verkrijgen van een Wnb-ontheffing voor het project dat voortvloeit uit het bestemmingsplan.

Ook ten aanzien van de bescherming van houtopstanden (Hoofdstuk 4, Wnb) is in de Wet natuurbescherming geen toetsingskader opgenomen met betrekking tot plannen. In het geval van bescherming van houtopstanden betreft dit de uitvoerbaarheidstoets die volgt uit de Wro. Met deze toets wordt de vraag beantwoord of het beschermingsregime uit de Wet natuurbescherming de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en uitgewerkt in provinciale verordeningen.

In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de

¹ ECLI:NL: RVS:2020:2318

wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee-tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen en verankerd in de (gemeentelijke) bestemmingsplannen.

Gemeentelijke soortenlijst

Gemeente Amersfoort heeft een lijst opgesteld met soorten die binnen de gemeente extra aandacht verdienen. Het betreft soorten van de Rode Lijsten en kenmerkende soorten voor gemeente Amersfoort. Voor de plant- en diersoorten die op de Amersfoortse lijst staan geldt geen aanvullende wettelijke of beleidsmatige verplichting. In de toetsing is echter wel kort aandacht besteed aan de betreffende soorten, omdat de gemeentelijke lijst een leidraad vormt voor de gemeentelijke ambitie om de biodiversiteit te behouden en stimuleren. Deze beoordeling is opgenomen in bijlage 3.

2.2 Onderzoeksmethode

Quickscan

Gestart is met een literatuuronderzoek om te bepalen of beschermde soorten bekend zijn in en rondom het plangebied en hoe het plangebied ligt ten opzichte van beschermde gebieden. Hiervoor is gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), provinciale kaartviewers en rapportages van eerdere onderzoeken die in en om het plangebied hebben plaatsgevonden (zie voor een volledig overzicht de geraadpleegde bronnen in hoofdstuk 6). De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het veldbezoek. Het eerste veldbezoek heeft plaatsgevonden op 18 januari 2021. Tijdens dit veldbezoek zijn het plangebied en de directe omgeving van het plangebied onderzocht door twee ecologen van Ecogroen. Tijdens het veldonderzoek is gelet op sporen van en potenties voor beschermde soorten. Het veldbezoek is uitgevoerd onder gunstige omstandigheden (bewolkt, af en toe een bui, weinig wind, 8 °C). Op 1 maart 2021 heeft een tweede bezoek plaatsgevonden, waarbij de binnenzijden van Het Buitenhuis en de schuren zijn doorzocht door een ecooloog van Ecogroen waarbij met name gelet is op sporen van marterachtigen en vleermuizen. Het veldbezoek is gebracht onder gunstige weersomstandigheden (bewolkt, droog, weinig wind, 6 °C).

Aan de hand van de verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek en de veldbezoeken is bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten en gebieden en welke vervolgstappen noodzakelijk zijn. Naar aanleiding van de quickscan natuurtoets is aanvullend onderzoek naar verschillende soorten uitgevoerd. Onderstaand worden de onderzoeksmethoden voor de betreffende soorten nader toegelicht.

Gierzwaluw

Tijdens het veldbezoek is geschikt broedbiotoop aangetroffen voor gierzwaluw. Het betreft losliggende dakpannen en ruimte onder openstaand of loshangend daklood in Het Buitenhuis. In de overige bebouwing in het plangebied zijn geen potentiële broedplaatsen van gierzwaluw aangetroffen. Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform het Kennisdocument Gierzwaluw (BIJ12, 2017a). Het kennisdocument

schrijft voor dat aan- of afwezigheid van broedende gierzwaluwen kan worden aangetoond door minimaal drie inventarisatieronden uit te voeren in de periode van 15 mei tot en met 15 juli, waarvan minimaal één inventarisatieronde tussen 20 juni en 7 juli. De bezoeken zijn gebracht tijdens de avondschemering. Tijdens de bezoeken zijn nestplaatsen van gierzwaluw geïnventariseerd aan de hand van in- en uitvliegende vogels, gierzwaluwen die vanuit hun nestplaats roepen en overig nestindicerend gedrag. Tijdens het onderzoek is tevens gebruik gemaakt van het afspelen van 'giergeluiden' van gierzwaluwen. Oudervogels en hun jongen die in de bebouwing aanwezig zijn, reageren hierop en geven daarmee hun broedplaatsen prijs. Een deel van de bezoeken is uitgevoerd in combinatie met het onderzoek naar vleurmuizen, dat in deze periode eveneens rond de avondschemering plaatsvindt. In onderstaande tabel (2.1) is een overzicht van de onderzoeken weergegeven.

Tabel 2.1 Overzicht inventarisatiemomenten gierzwaluw.

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
02-06-2021	20:00 – 22:30 uur	Droog, windstil, helder, 23 °C
24-06-2021	20:00 – 22:30 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 19 °C
09-07-2021	19:45 – 22:20 uur	Droog, windstil, half bewolkt, 19 °C

Huismus

Tijdens de quickscan is geschikt broedbiotoop aangetroffen in het dak van Het Buitenhuis en in de daken van de schuren. Op beide locaties heeft in het voorjaar van 2021 huismusonderzoek plaatsgevonden. Het onderzoek naar huismus is uitgevoerd conform het Kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017b). Het kennisdocument schrijft voor dat aan- of afwezigheid van broedende huismus kan worden aangetoond met twee gerichte inventarisatiemomenten in de periode van 1 april tot en met 15 mei. Het onderzoek dient te worden uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden (geen harde regen of wind). De piek van huismusactiviteit ligt in de eerste uren na zonsopkomst en de uren voor zonsondergang, maar ook op andere momenten bij daglicht kan aanwezigheid worden aangetoond. Huismusonderzoek richt zich op huismusnesten, aangezien deze jaarrond wettelijke bescherming genieten. Hierbij is gekeken naar nestindicerend gedrag van huismus, zoals baltsgedrag, nestbouw en mussen die in of uit het dak vliegen. Omdat huismussen zich het hele jaar in de omgeving van hun nest bevinden, is ook gedurende de onderzoeksrondes naar andere soorten gelet op aanwezigheid van huismus. In onderstaande tabel (2.2) is een overzicht opgenomen van de onderzoeksmomenten in het voorjaar.

Tabel 2.2 Overzicht inventarisatiemomenten huismus.

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
13-04-2021	08:00 – 09:00 uur	Droog, weinig wind, half bewolkt, 3 °C
06-05-2021	07:30 – 8:30 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 7 °C

Ransuil

Tijdens het veldbezoek in januari is in kaart gebracht waar nesten zijn die geschikt zijn voor ransuil. In de directe omgeving van het plangebied zijn slechts enkele nesten aangetroffen. Onderzoek naar ransuilnesten is uitgevoerd conform de telrichtlijnen van SOVON. In de periode 15 maart t/m 20 juli zijn drie bezoeken gebracht in de late schemering en nacht, wanneer de vogels actief zijn. Tijdens het onderzoek is

geluisterd naar territoriumindicerend gedrag zoals baltsroepen, vleugelklappen of bedelende jongen. Daarnaast is gelet op nestbezoeken en transport van voedsel. De onderzoeken zijn gecombineerd met het onderzoek naar vleermuizen en zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 2.3 *Overzicht inventarisatiemomenten ransuil.*

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
28-05-2021	21:30 – 00:15 uur	Droog, weinig wind, licht bewolkt, 12 °C
29-05-2021	21:30 – 00:15 uur	Droog, windstil, helder, 14 °C
25-06-2021	20:00 – 00:30 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 19 °C
13-07-2021	02:30 – 06:00 uur	Droog, weinig wind, licht bewolkt, 18 °C

Sperwer (en havik/buizerd)

In de directe omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van sperwer bekend (NDFF, 2021). Tijdens het veldbezoek dat in januari heeft plaatsgevonden zijn er enkele nesten in het plangebied aangetroffen die geschikt zijn voor sperwer. Onderzoek naar sperwernesten is uitgevoerd conform de telrichtlijnen van SOVON. Het onderzoek bestaat uit drie gerichte veldbezoeken in de periode van half maart tot en met half juli, met tenminste 10 dagen tussen elk van de bezoeken. Tijdens deze bezoeken is aandacht besteed aan eventuele nestbouw, transport van voedsel naar een nest en sperwers op nesten. De onderzoeken vonden plaats bij daglicht en zijn gecombineerd met andere onderzoeken (huismus, das, ochtendbezoeken vleermuis). Hoewel er tijdens het veldbezoek in het plangebied geen nesten zijn aangetroffen die groot genoeg zijn voor buizerd of havik, is er tijdens het onderzoek naar sperwer ook aandacht besteed aan broedgevallen van deze soorten.

Tabel 2.4 *Overzicht inventarisatiemomenten sperwer (buizerd en havik).*

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
24-03-2021	08:00 – 16:00 uur	Droog, weinig wind, helder, 12 °C
13-04-2021	08:00 – 16:00 uur	Droog, weinig wind, half bewolkt, 3 °C
06-05-2021	07:30 – 16:00 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 7 °C
28-05-2021	08:00 – 15:00 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 19 °C
16-06-2021	08:00 – 17:00 uur	Droog, windstil, helder, 29 °C

Vleermuizen

Tijdens de quickscan zijn potentiële verblijfplaatsen van diverse vleermuissoorten aangetroffen. Het betreft potentiële verblijfplaatsen in de bebouwing (Buitenhuis en de schuren) en holtes in bomen in en rondom het plangebied. Ook bij de boominventarisatie zijn de potentiële verblijfplaatsen in bomen in kaart gebracht (Treevision, 2021). Op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021), terreinkenmerken en de aard van de aangetroffen ruimtes in bomen en bebouwing is in 2021 nachtelijk veldonderzoek gedaan naar onderstaande typen verblijfplaatsen.

Potentiële verblijfplaatsen in bebouwing

- Zomerverblijfplaatsen van soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger² en gewone grootoorvleermuis;
- Kraamverblijfplaatsen van soorten als gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis en laatvlieger;
- Paarverblijfplaatsen van soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis.

Potentiële verblijfplaatsen in bomen

- Zomerverblijfplaatsen van soorten als ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis en franjestaart (en een kleine kans op gewone dwergvleermuis);
- Kraamverblijfplaatsen van soorten als rosse vleermuis, gewone grootoorvleermuis;
- Paarverblijfplaatsen van soorten als gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en gewone grootoorvleermuis;
- Winterverblijfplaatsen van soorten als ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het landelijk vleermuisprotocol (Netwerk Groene Bureaus & Vleermuisvakberaad, 2021). Conform het landelijke vleermuisprotocol zijn minimaal twee bezoeken in de kraamperiode en twee bezoeken in de paarperiode en één bezoek in de winterperiode benodigd. Door de te verwachten soortensamenstelling (ook laatvlieger aanwezig), de richtlijnen in het vleermuisprotocol en de wens om zorgvuldig onderzoek uit te voeren zijn drie à vier bezoeken in de kraamperiode en twee bezoeken in de paarperiode uitgevoerd.

In voorliggende situatie is het plangebied opgedeeld in twee deelgebieden, die in veel gevallen niet gelijktijdig zijn onderzocht. De deelgebieden betreffen Het Buitenhuis inclusief de aangrenzende bomen en de schuren inclusief de bomen aan de westzijde van het plangebied. Omdat de deelgebieden vaak niet gelijktijdig zijn onderzocht, staan er in tabel 2.5 geen zes maar tien inventarisatiemomenten weergegeven. Vanwege de weersomstandigheden was er eind september geen geschikte ochtend om het laatste deel te onderzoeken (Buitenhuis). Toen is er gekozen om een avondbezoek te brengen in plaats van een ochtendbezoek. Bij de onderzoeken is gebruik gemaakt van batdetectors met de mogelijkheid om opnamen te maken, zoals de Pettersson D240x, de M500 en de Echometer Touch 2.

Tabel 2.5 *Overzicht inventarisatiemomenten vleermuizen.*

Bezoek	Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden	Gericht op	Personen
Dagbezoek	01-03-2021	10:15 – 12:15 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 6 °C	Winterverblijfplaatsen binnenzijde Buiten- huis en schuren	1
Avondbezoek (1/ 6)	27-05-2021	21:30 – 00:15 uur	Droog, weinig wind, licht be- wolkt, 12 °C	Zomer- en kraamver- blijfplaatsen. Schuren en bomen.	3

² Alleen Het Buitenhuis is in potentie geschikt voor laatvlieger.

Avondbezoek (1/6)	28-05-2021	21:30 – 00:15 uur	Droog, weinig wind, helder, 14 °C	Zomer- en kraamver- blijfplaatsen. Buiten- huis.	1
Ochtendbezoek (2/6)	24-06-2021	03:15 – 05:30 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 13 °C	Zomer- en kraamver- blijfplaatsen. Volle- dige plangebied.	4
Avondbezoek (3/6)	24-06-2021	20:00 – 00:15 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 19 °C	Zomer- en kraamver- blijfplaatsen (laatvlie- ger). Buitenhuis.	1
Ochtendbezoek (4/6)	13-07-2021	02:30 – 06:00 uur	Droog, weinig wind, licht be- wolkt, 18 °C	Zomer- en kraamver- blijfplaatsen. Volle- dige plangebied.	4
Avondbezoek (5/6)	25-08-2021	20:30 – 00:15 uur	Grotendeels droog*, weinig wind, bewolkt, 15 °C	Paarverblijfplaatsen en baltsterritoria. Vol- ledige plangebied.	2
Ochtendbezoek (6/6)	16-09-2021	05:00 – 07:15 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 14 °C	Zomer- en paarver- blijfplaatsen. Bomen	2
Ochtendbezoek (6/6)	17-09-2021	04:00 – 07:15 uur	Droog, windstil, bewolkt, 14 °C	Zomer- en paarver- blijfplaatsen. Bomen en schuren.	3
Aanvulling op och- tendbezoek (6/6)	22-09-2021	20:30 – 22:45 uur	Droog, weinig wind, helder, 12 °C	Zomer- en paarver- blijfplaatsen. Buiten- huis.	2

* Op deze avond heeft het twee keer 5-10 minuten zeer licht geregend (<0,1mm p/u). Ook tijdens de motregen werden er vleermuis-
zen foeragerend waargenomen (gewone dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis).

Das

Het onderzoek naar das wordt uitgevoerd conform de richtlijnen van het Kennisdocument Das (BIJ12, 2017c). Het kennisdocument stelt dat onderzoek naar das per project maatwerk betreft, dat moet worden uitgevoerd door een dassendeskundige. De onderzoeksmethode is opgezet door dassenexperts van Ecogroen in overleg met roofdierdeskundige Jaap Mulder van Bureau Mulder-natuurlijk (baitmarking). Het onderzoek bestaat uit verschillende onderdelen, welke onderstaand worden toegelicht.

Om de invloed van een ruimtelijke ingreep te bepalen is het noodzakelijk om ruimer te onderzoeken dan alleen in de directe omgeving van het plangebied (BIJ12, 2017c). In voorliggende situatie is het voorkomen van das tot twee kilometer rondom het plangebied onderzocht. Bij het onderzoek wordt onderscheid gemaakt in drie niveaus: het plangebied, de spoordriehoek en het bredere onderzoeksgebied (zie figuur 2.1). De onderzoeken hebben zich voornamelijk gericht op het plangebied en de bredere spoordriehoek. In het onderzoek is onderzocht waar de dassen verblijven, waar zij lopen en foerageren. In het onderzoeksgebied is voornamelijk sporenonderzoek gedaan gericht op de mogelijke foerageergebieden buiten de spoordriehoek en de relatie van de dassen in de spoordriehoek met andere dassenclans.

Figuur 2.1: Overzichtskaat met het onderzoeksgebied dat op verschillende niveaus. Bron kaartondergrond: PDOK.

Sporenonderzoek

Gedurende de periode van april t/m november is de spoordriehoek elke twee tot maximaal vier weken doorzocht op (nieuwe) sporen. Hierbij is in het bijzonder gelet op snuitputjes, mestputjes, latrines, wissels, dassenharen en bewoningssporen. Afgezien van de directe omgeving van het plangebied, is er breder onderzoek uitgevoerd naar dassen in de omgeving. Het onderzoeksgebied is grotendeels doorzocht in september 2021, met bijzondere aandacht voor plaatsen waar sporen werden aangetroffen. Het sporenonderzoek is gericht op de beantwoording van een aantal vragen:

- Welke verblijfplaatsen worden door das gebruikt?
- Waar foerageren de dassen?
- Welke looproutes gebruiken de dassen?
- Zijn er hindernissen en barrières in het territorium van de dassen?
- Welke (grens)latrines gebruiken de dassen?

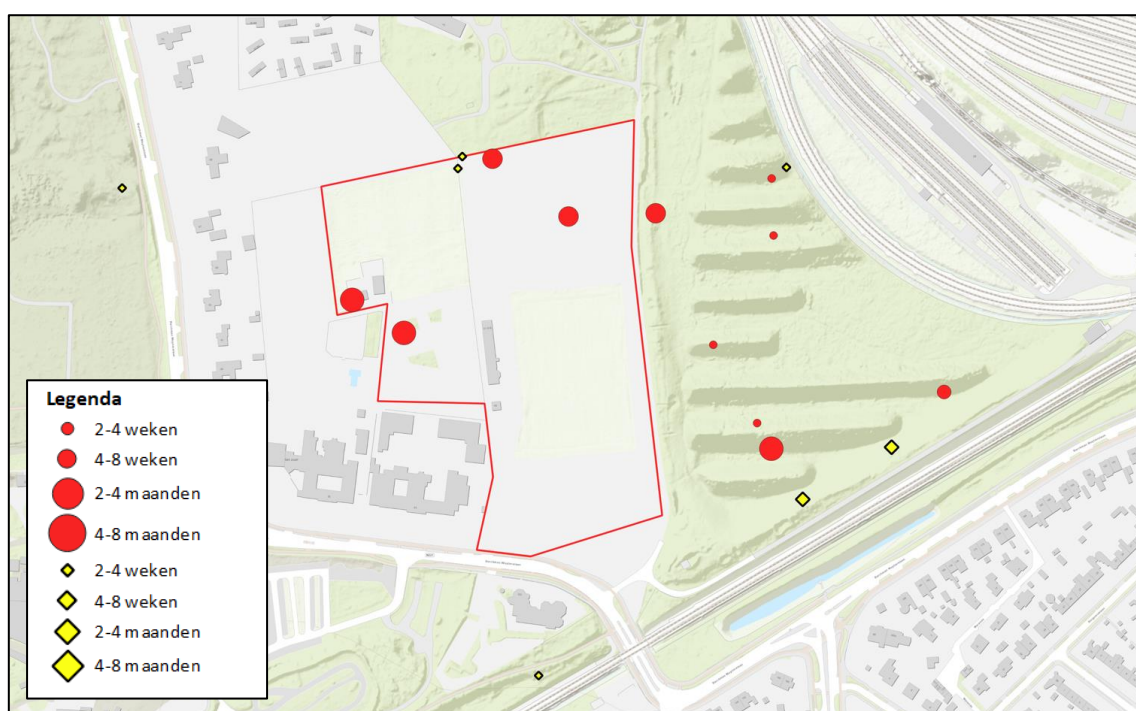
Wildcamera's

Om de activiteit van das in de omgeving te monitoren is in de periode van april tot en met eind november 2021 gebruikgemaakt van wildcamera's die continu beelden hebben gemaakt (Browning Strike Force HD Pro X en Reconyx HF2X Hyperfire). De camera's zijn uitgerust met een infra-roodsensor, die drie foto's maakt als er zich iets voor de camera beweegt. De wildcamera's zijn opgesteld bij verblijfplaatsen en looproutes (figuur 2.2). Afhankelijk van het beeldmateriaal of eventuele technische mankementen zijn de camera's weggehaald of verplaatst. Het aantal camera's varieerde van vijf tot negen camera's. Gedurende

de onderzoeksperiode is geschoven met de camera's om een zo breed mogelijk beeld van het gebruik van de das in relatie tot het plangebied te krijgen.

De camera's zijn gebruikt om een aantal vragen te beantwoorden:

- Welke verblijfplaatsen worden gebruikt door das?
- Hoeveel dassen maken gebruik van de betreffende verblijfplaats?
- Welke functie heeft de verblijfplaats?
- Welke looproutes worden door das gebruikt?

Figuur 2.2: Locatie en onderzoeksduur wildcamera's bij verblijfplaatsen (punten) en wissels (vierkanten). Bron kaartenondergrond: PDOK.

Baitmarking

Om in beeld te brengen waar de grenzen van dassenterritoria liggen, is gebruik gemaakt van baitmarking. Baitmarking is een onderzoeksmethode waarbij voedsel bij de verblijfplaats wordt aangeboden. Als voedsel wordt gebruikgemaakt van een mengsel (pinda's met stroop) dat grote aantrekkingskracht heeft op das. Door het voedsel zijn gekleurde kraaltjes van 2mm groot gemengd. Dassen markeren de grenzen van hun territorium door feces in latrines achter te laten. Omdat de kraaltjes niet verteren, kunnen deze worden teruggevonden in de latrines. Door bij verschillende verblijfplaatsen verschillende kraalkleuren te gebruiken, kan een beeld gevormd worden van de grenzen van de verschillende territoria.

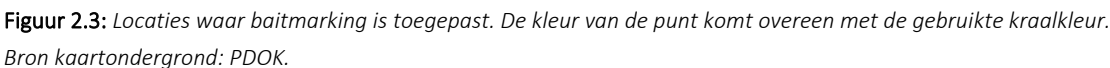
In september 2021 is de omgeving van het plangebied doorzocht om vast te stellen waar de grenslatrines zich bevinden. In de periode van 6 oktober 2021 tot en met 10 november 2021 zijn de actief belopen verblijfplaatsen twee keer per week bezocht om pinda's met stroop en kralen aan te bieden. Vanwege de beperkte toegang zijn de verblijfplaatsen bij de Berhardkazerne gedurende de onderzoeksperiode drie keer bezocht. Bij elke pijp van de verblijfplaatsen is een klein handje van het mengsel naar binnen gerold,

zodat de dassen het mengsel tegenkomen (en hopelijk opeten) wanneer zij 's avonds de verblijfplaats verlaten om te gaan foerageren. De bezoeken hebben plaatsgevonden in de namiddag, zodat de kans klein is dat een ander dier (zoals een vos, muis, vogel of een hond) het mengsel opeet voordat de dassen 's avonds op pad gaan. Het onderzoek is per locatie zoveel mogelijk door één persoon uitgevoerd, zodat de dassen zo min mogelijk geconfronteerd worden met de geur van (verschillende) mensen.

Op 3 en 22 november 2021 zijn rondes gemaakt langs de bekende dassenlatrines. De aanwezige inhoud van de latrines is opgeschept en in gelabelde, afsluitbare plastic bakken verzameld. De inhoud is vervolgens door meerdere zeven (maaswijdte 10mm en 1,5mm) gespoeld. Het restant in de laatste zeef is doorzocht op de aanwezigheid van kralen.

Bij het onderzoek zijn in totaal zes kleuren gebruikt, welke in het mengsel zijn aangeboden op verschillende locaties met actief belopen pijpen en verblijfplaatsen. Het betreft de volgende locaties (zie ook figuur 2.3):

- De verblijfplaats aan de zuidkant van de Bokkeduinen (donkerblauw);
- Twee pijpen 140 meter ten oosten van deze locatie (donkerblauw);
- De verblijfplaats tussen de wandelpaden in de Bokkeduinen (donkerblauw);
- Een pijp 100 meter ten oosten van bovengenoemde verblijfplaats (donkerblauw);
- De verblijfplaats op de grens van het scoutingterrein en de Mgr. Blomstichting (alleen de laatste week na vaststellen dassensporen) (lichtblauw);
- De verblijfplaats onder de schuur op het terrein van de Mgr. Blomstichting (lichtblauw);
- Zeven verblijfplaatsen op het terrein van de Bernhardkazerne (paars);
- Twee verblijfplaatsen langs het klompenpad aan de Birkstraat (oranje);
- Een pijp in de Birk, nabij de Zandlaan (goudkleurig);
- Een verblijfplaats aan de noordzijde van camping NFN de Birk (groen).

Tijdens het veldbezoek op 18 januari 2021 zijn de bomen in het plangebied en de directe omgeving van het plangebied geïnspecteerd op de aanwezigheid van eekhoornnesten in de vorm van takkennesten en geschikte boomholtes. Aangezien dergelijke potentiële verblijfplaatsen tijdens de quickscan niet zijn aangetroffen in het plangebied is er geen aanvullend onderzoek naar eekhoorn uitgevoerd. Eventuele waarnemingen van eekhoorns tijdens het onderzoek naar de overige soorten zijn wel meegenomen in de resultaten.

Tijdens het veldbezoek op 1 maart 2021 zijn de schuren en Het Buitenhuis aan de binnenzijde geïnspecteerd op zoek naar bewoningssporen van boommarter en steenmarter. De vele holen in de grond in en in de omgeving van het plangebied (gegraven door das, vos of konijn) zijn eveneens geschikt als verblijfplaats van boom- of steenmarter. Onderzoek naar het voorkomen van deze marters is gecombineerd met het wildcamera-onderzoek naar das. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar verblijfplaatsen van boom- of steenmarter in bomen, omdat in het plangebied tijdens het bezoek op 18 januari 2021 geen boomholtes zijn aangetroffen die groot en diep genoeg zijn om te dienen als verblijfplaats voor boom- of steenmarter.

Kleine marterachtigen

Op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens is aanwezigheid van kleine marterachtigen wezel en bunzing te verwachten in het plangebied (NDFF, 2021). Binnen provincie Utrecht zijn deze soorten vooralsnog vrijgesteld van ontheffingsplicht, maar verschillende provincies kiezen ervoor om de soorten actief te gaan beschermen. Vooruitziend op een mogelijke aanpassing van de Utrechtse lijst met vrijgestelde soorten, is besloten om alsnog onderzoek naar kleine marterachtigen uit te voeren.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van twee Struikrovers in de periode half juni – half augustus 2021. De Struikrover is een onderzoeksmiddel dat wordt ingezet voor het aantonen van aanwezigheid van kleine marterachtigen. Het bestaat uit een plastic buis met daarin een plankje waarop aan de ene kant een wildcamera wordt bevestigd en aan de andere kant een blik sardines met gaatjes erin. Dieren die aangetrokken worden door de geur van de sardines worden door de wildcamera vastgelegd. De struikrovers zijn opgesteld op strategische plekken in het groen langs het plangebied (figuur 2.4).

Afgezien van de Struikrovers hebben er gedurende de periode van april tot en met eind november wildcamera's in en om het plangebied gestaan, welke geschikt zijn voor het inventariseren van bunzing (Bouwens, 2017). Aangezien wildcamera's ook vaak kleinere dieren (zoals bosmuis) vastleggen, kunnen wezels ook worden vastgelegd. De resultaten van het onderzoek worden gebruikt als input voor de groene gebiedsinrichting bij de voorgenomen ontwikkelingen.

Figuur 2.4: Locatie Struikrovers in het plangebied. Bron kaartondergrond: PDOK.

Teunisbloempijlstaart

Om te bepalen of er in het plangebied sprake is van voortplanting van de beschermde nachtvlindersoort teunisbloempijlstaart hebben er drie inventarisatierondes plaatsgevonden in de periode van half juni tot begin augustus (zie tabel 2.6). Tijdens elk van deze bezoeken zijn alle aanwezige waardplanten langs de randen van het plangebied door een ecooloog van Ecogroen onderzocht op de aanwezigheid van rupsen van teunisbloempijlstaart.

Figuur 2.5: Bosrand met teunisbloemen aan de noordkant van het plangebied. Foto: Ecogroen.

Tabel 2.6 Overzicht inventarisatiemomenten teunisbloempijlstaart.

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
24-06-2021	09:00 – 11:00 uur	Droog, weinig wind, half bewolkt, 15 °C
13-07-2021	09:00 – 12:00 uur	Droog, windstil, bewolkt, 18 °C
27-07-2021	08:00 – 13:00 uur	Overwegend droog, weinig wind, bewolkt, 20 °C

Hazelworm

Bekende verspreidingsgegevens tonen aanwezigheid van hazelworm langs het spoor op circa 100 meter afstand van het plangebied (NDFF, 2021). Ook in het plangebied is tijdens het veldbezoek op 18 januari 2021 geschikt biotoop voor hazelworm aangetroffen. Het betreft voornamelijk de randen van de grasvelden en akker in het plangebied. Hazelwormonderzoek is uitgevoerd volgens de richtlijnen van het soorteninventarisatieprotocol (versie juli 2017) van het Netwerk Groene Bureaus (Netwerk groene Bureaus, 2017). Bij het onderzoek is gebruik gemaakt van 15 herpetoplaten (donkere tapijttegels van 50 x 50 cm). De platen zijn in juni 2021 geplaatst (zie figuur 2.6) en in de maanden juli tot september vier keer in de ochtenduren gecontroleerd. Tijdens de onderzoeken zijn daarnaast stukken dood hout omgedraaid die reeds aanwezig zijn in het plangebied, omdat zich hier mogelijk hazelwormen onder verschuilen. In onderstaande tabel zijn de inventarisatiemomenten voor hazelworm weergegeven.

Figuur 2.6: Locaties herpetoplaten. Bron kaartondergrond: PDOK.

Tabel 2.7 Overzicht inventarisatiemomenten hazelworm.

Datum	Activiteit	Tijdstip	Weersomstandigheden
24-06-2021	Uitzetten herpetoplaten	09:00 – 10:00 uur	Niet van belang
13-07-2021	1 ^e controle	09:00 – 12:00 uur	Droog, windstil, bewolkt, 18 °C
27-07-2021	2 ^e controle	08:00 – 13:00 uur	Af en toe een bui, weinig wind, bewolkt, 20 °C
23-08-2021	3 ^e controle	08:00 – 12:00 uur	Droog, weinig wind, bewolkt, 19 °C
09-09-2021	4 ^e controle	09:00 – 11:00 uur	Droog, weinig wind, half bewolkt, 21 °C

Overige reptielen

Op basis van de quickscan zijn overige reptielen niet te verwachten in het plangebied. Wel zijn er binnen een kilometer afstand van het plangebied waarnemingen bekend van zandhagedis, levendbarende hagedis en ringslang. Waarnemingen van beide soorten zijn meegenomen met het onderzoek naar hazelworm (zie voorgaande paragraaf) of zijn tijdens de onderzoeken naar jaar rond beschermde nesten en beschermde zoogdieren meegenomen.

Alpenwatersalamander

Bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) tonen geen aanwezigheid van Alpenwatersalamander binnen 1 km van het plangebied. De dichtstbijzijnde waarneming is van een exemplaar op 1,1 km van het

plangebied in 2016. Aangezien de soort weinig veeleisend is in het gebruik van voortplantingswater, is echter niet op voorhand uitgesloten dat de salamander zich voortplant in de vijver op het kloosterterrein. Om voortplanting uit te sluiten is de vijver tijdens dagbezoeken meermaals geïnspecteerd, tijdens de avondbezoeken gericht op vleermuizen (zie tabel 2.5) is met de zaklamp in de vijver geschenen op zoek naar volwassen Alpenwatersalamanders en larven. Onderzoek naar zomerhabitat is gecombineerd met onderzoek naar hazelworm, waarbij de herpetoplaten en dood hout zijn omgedraaid. Op het land aanwezige salamanders kunnen hierbij worden aangetroffen. Als aanvulling op het onderzoek uit 2021 zijn er in maart 2022 twee veldbezoeken gebracht, waarbij de vijver met een schepnet is onderzocht op aanwezigheid van Alpenwatersalamander. In onderstaande tabel zijn deze inventarisatiemomenten voor Alpenwatersalamander weergegeven.

Tabel 2.8 *Overzicht inventarisatiemomenten Alpenwatersalamander vijver*

Datum	Tijdstip	Weersomstandigheden
01-03-2022	09:00 – 9:30 uur	Droog, weinig wind, half bewolkt, 7 °C
22-03-2022	09:00 – 9:30 uur	Droog, weinig wind, helder, 13 °C

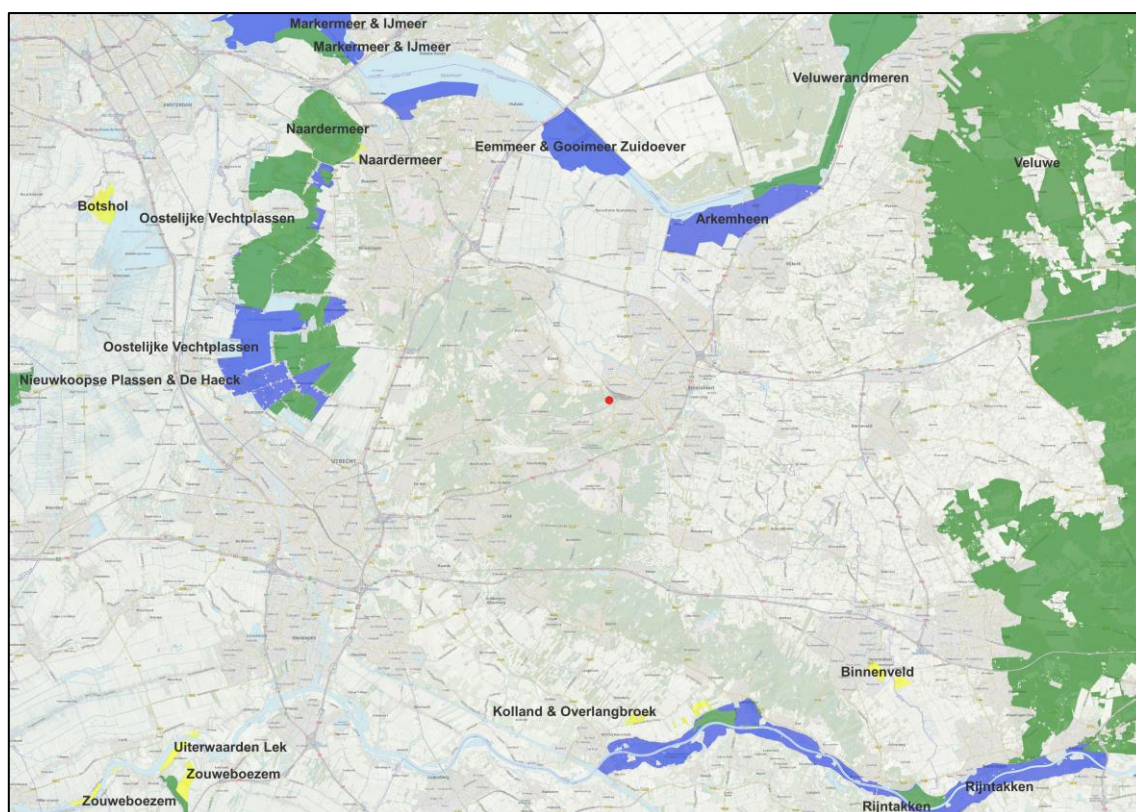
3. Natura 2000 en Natuurnetwerk Nederland

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt niet binnen Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Arkemheen, dat is aangewezen als Vogelrichtlijngebied. Arkemheen is gelegen op ongeveer 9 kilometer afstand ten noorden van het plangebied (figuur 3.1). Vanwege de tussenliggende afstand zijn negatieve gevolgen (zoals oppervlakteverlies, versnippering of verstoring) op Arkemheen en andere, verder weg gelegen, Natura 2000-gebieden uitgesloten.

Alleen effecten als gevolg van een toename van stikstofemissies kunnen leiden tot negatieve gevolgen over deze afstand. Of sprake kan zijn van stikstofdepositie door uitvoering van het plan (zowel de aanleg- als gebruiksfase) op hiervoor gevoelige habitats en leefgebieden binnen Natura 2000-gebieden is door BIZ.NU berekend met de voorgeschreven AERIUS-Calculator (Bechtel, 2020a, b). Uitkomst van de berekeningen is dat er geen sprake is van stikstofdepositie hoger dan 0,00 mol/ha/jaar tijdens de aanleg- én gebruiksfase. Door de vele ontwikkelingen rondom stikstof wordt het rekenmodel AERIUS aangepast. De update is naar verwachting 26 januari 2023 beschikbaar. Geadviseerd wordt om na 26 januari de stikstofdepositie tijdens de gebruiksfase opnieuw te berekenen.

Omdat negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden zijn uitgesloten, zijn verdere vervolgstappen ten aanzien van Natura 2000-gebieden niet aan de orde.

Figuur 3.1 Plangebied (rode punt) ten opzichte van Natura 2000-gebieden in de omgeving (blauw = Vogelrichtlijngebied; geel = Habitatrictlijngebied; groen = Habitatrictlijn- en Vogelrichtlijngebied). Bron kaartondergrond: PDOK.

3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Omdat het plangebied op 130 meter van het Natuurnetwerk Nederland ligt, is een zogenoemde 'nee-ten-zij-toets' uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn opgenomen in een separate notitie (Klein & Kraaijeveld, 2021). Hierin is geconcludeerd dat negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aan de orde zijn. Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn daarom niet aan de orde.

Figuur 3.2 Plangebied ten opzichte van het NNN (groen vlak). Bron Kaartondergrond: PDOK.

4. Houtopstanden

4.1 Houtopstanden

Binnen de voorgenomen ontwikkelingen wordt een beperkt aantal bomen gekapt (zie figuur 4.1). Om te beoordelen of de bestemmingsplanwijziging conflicteert met beschermde houtopstanden, zoals bedoeld in de Wnb, is bepaald of er uitzonderings- of vrijstellingsregels gelden.

Zoals in figuur 4.2 weergegeven ligt het plangebied volledig buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming. Enkele van de te kappen bomen maken onderdeel uit van een binnen de Wet natuurbescherming beschermde houtopstand. Het betreft de bomen rondom de toegangsweg naar de parkeerplaats (rode cirkel in figuur 4.1), en de bomen aan de noordzijde van het Buitenhuis (oranje cirkel in figuur 4.1). De betreffende bomen maken onderdeel uit van een opstand van 10 are of een bomenlaan bestaande uit meer dan 20 bomen. Voor het kappen van bomen die onderdeel uitmaken van een beschermde houtopstand geldt een meldings- en herplantingsplicht. Voor de bomen ten noorden van het Buitenhuis wordt geadviseerd om de kap te melden en op dezelfde locatie (binnen drie jaar) te herplanten. Op de andere locatie wordt een toegangsweg gerealiseerd, waardoor herplant op dezelfde plaats niet mogelijk is. In voorliggende situatie wordt geadviseerd om met het bevoegd gezag (Omgevingsdienst Regio Utrecht) te overleggen of ontheffing van de Wnb in het kader van Houtopstanden noodzakelijk is voor de kap van deze bomen of dat de geplande herplant nabij afdoende is.

Figuur 4.1 Plan voor de kap en het planten van bomen. De bomen binnen de oranje en rode cirkel maken onderdeel uit van een beschermde houtopstand. Bron: Vollmer & Partners.

Figuur 4.2 Plangebied ten opzichte van de westgrens van de bebouwde kom Wnb (oranje lijn). Gegevensbron: Webkaart provincie Utrecht. Bron kaartondergrond: PDOK.

5. Das

Omdat het dassenonderzoek een relatief groot deel van het totale ecologische onderzoek is gebleken, is dit onderdeel separaat in voorliggend hoofdstuk beschreven. Resultaten en effectbeoordelingen ten aanzien van overige beschermde soorten (zoals vleermuizen en reptielen) worden behandeld in hoofdstuk 6.

5.1 Inleiding

In het plangebied en omgeving daarvan is de aanwezigheid van das al jaren bekend (NDFF, 2021; Boonman & van Vliet 2019; Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi, 2018). In eerdere onderzoeken wordt de dassenfamilie de 'Clan Bokkeduinen' genoemd. De meeste onderzoeken naar dassen zijn uitgevoerd in verband met de plannen voor de Westelijke Ontsluiting. De onderzoeken zijn uitgevoerd door Bureau Waardenburg (Brekelmans et al., 2012; Brekelmans, 2016; Boonman 2018, Boonman & van Vliet, 2019) en Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi (Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi, 2018 & 2019). Ook zijn er enkele dassenkenners en natuuronderzoekers uit de omgeving die op persoonlijke titel de dassen onderzoeken en volgen.

Tot 2021 waren er geen vaste verblijfplaatsen vastgesteld in het plangebied, maar wel in het beboste terrein ten oosten van het plangebied. Bureau Waardenburg en de dassenwerkgroep kwamen beide tot de conclusie dat er meerdere verblijfplaatsen in de spoordriehoek aanwezig zijn, waarvan voornamelijk één verblijfplaats bewoond is (Boonman & van Vliet, 2019; Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi, 2019). Hoewel de andere aanwezige verblijfplaatsen door dassen gegraven zijn, is hier destijds geen gelijktijdig gebruik door das aangetoond. Het gaat dus om één familie met een netwerk aan verblijfplaatsen, die afwisselend in gebruik zijn.

In onderstaande paragrafen wordt allereerst ingegaan op de aangetroffen verblijfplaatsen in het plangebied (5.2), de spoordriehoek en het bredere onderzoeksgebied (5.3). Bij de verblijfplaatsen van das hoort de functionele leefomgeving, zoals foerageergebied. De resultaten van het onderzoek naar de functionele leefomgeving zijn uitgewerkt in paragraaf 5.4. In paragraaf 5.5 zijn de te verwachten effecten op de dassen en (de functionaliteit van) hun verblijfplaatsen uitgewerkt. Tot slot is in paragraaf 5.7 uitgewerkt welke vervolgstappen noodzakelijk zijn in het kader van de Wet natuurbescherming.

5.2 Resultaten

5.2.1 Verblijfplaatsen in het plangebied

In het plangebied zijn twee actief gebruikte vaste verblijfplaatsen van das aangetroffen. Het betreft:

- een verblijfplaats onder de schuur aan de westzijde van het plangebied (locatie 1 figuur 5.1);
- een verblijfplaats tussen de braamstruiken op de grens met het scoutingterrein aan de noordzijde van het terrein (locatie 3 figuur 5.1).

Daarnaast is in het gazon van het klooster een vluchtpijp aangetroffen (locatie 2, figuur 5.1). Actief gebruik van deze vluchtpijp is gedurende de onderzoeksperiode van april t/m november 2021 niet aangetoond. Omdat het een vluchtpijp betreft is echter te verwachten dat deze verblijfplaats wel een functie vervult op het moment dat een in de omgeving aanwezige das snel moet vluchten.

Monitoring van de pijpen in het bos ten noorden van bouwveld 2 (locatie 4) heeft uitgewezen dat de aanwezige pijpen tijdens de onderzoeksperiode niet actief gebruikt zijn door das, maar door konijn. De locaties zijn genummerd en aangegeven in figuur 5.1.

Figuur 5.1: Verblijfplaatsen van das (geel) en de door konijn gebruikte pijpen (groen) in het plangebied. Tijdens het onderzoek is actief gebruik door das aangetoond bij locatie 1 en 3. Bron kaartondergrond: PDOK.

Verblijfplaats 1

Verblijfplaats 1 betreft de verblijfplaats onder de fundering van de schuur aan de westkant van het plangebied (zie figuur 5.2). De verblijfplaats heeft vijf toegangen aan de westzijde van de schuur. In de periode van 24 maart (begin van het onderzoek) tot eind mei 2021 verbleven hier voortdurend twee of drie dassen onder de schuur. Op 14 april 2021 legde de wildcamera vier dassen bij de ingang vast (zie figuur 5.3), Dit is het grootste aantal volwassen dieren dat gedurende de onderzoeksperiode is vastgelegd. Onder de schuur zijn in februari-maart 2021 jongen geboren die op 8 (één jong) en 10 mei (drie jongen) voor het eerst voet buiten de verblijfplaats zetten (zie figuur 5.4).

Figuur 5.2: Verblijfplaats met bewoningsporen op 1 maart 2021. Foto: Ecogroen.

Figuur 5.3: Vier dassen bij de ingang van de verblijfplaats onder de schuur op de avond van 14 april. Foto: Ecogroen.

Figuur 5.4: *Op 10 mei komen de jongen alle drie buiten. Foto: Ecogroen.*

In de periode van juni tot en met juli 2021 werd de verblijfplaats weinig gebruikt, zo blijkt uit de sporen rondom de schuur en de weinige treffers met de wildcamera (sporadisch een foeragerende das). In deze periode hebben de dassen zich waarschijnlijk verplaatst naar verblijfplaatsen in het terrein ten oosten van het plangebied, of bevindt een deel van de clan zich elders buiten het plangebied. Het gebruik van de verblijfplaats is in augustus weer toegenomen, wanneer een wisselend aantal van één tot drie dassen onder de schuur verblijft. De laatste beelden van de wildcamera (januari 2022) toonden regelmatig gebruik door minimaal twee dassen. Sinds die tijd is de verblijfplaats door Ecogroen niet onderzocht.

Verblijfplaats 2

De holen onder de bomen op het kloostergazon (zie figuur 5.1) zijn oorspronkelijk gegraven door konijnen, maar één van de pijpen is groot genoeg voor een das. Van 14 april tot 23 augustus is de omgeving gemonitord door middel van een wildcamera. Vanwege de dichte begroeiing is de ingang van de pijp niet direct in beeld te brengen, maar wel de mogelijke toeloop naar de pijp. Camerabeelden uit de onderzoekperiode tonen voornamelijk konijnen, bosmuizen, katten en zangvogels. Enkele keren heeft de camera een foeragerende das of vos vastgelegd. Op basis van het onderzoek wordt verwacht dat de pijp in 2021 niet in gebruik is genomen door de dassen. De kans is echter aanwezig dat dassen de pijp in het verleden gebruikt hebben en deze in de toekomst opnieuw in gebruik nemen. Bovendien kunnen dassen de pijp bij verstoring tijdens nachtelijke foerageertochten gebruiken, waardoor de pijp alsnog een functie vervult.

Verblijfplaats 3

Tijdens het veldbezoek in januari 2021 is een oude (niet recent uitgegraven) verblijfplaats met vijf ingangen aangetroffen aan de noordkant van het plangebied. De betreffende verblijfplaats ligt onder de braamstruiken op de grens tussen het terrein van de Mgr. Blomstichting en het terrein van Scouting Mondriaan. Volgens de beheerder van het scoutingterrein zijn de pijpen al enkele jaren in gebruik, al was niet duidelijk door welke diersoort. Om dieren op deze locatie rust te geven heeft de beheerder het gedeelte van het terrein laten overwoekeren door bramen. Onderzoek door middel van cameravallen heeft aangetoond dat de verblijfplaats in het voorjaar en in de zomer van 2021 een kraamfunctie had voor vossen. Begin november vertoonde de pijpen ook sporen van gebruik door das. Een das inspecteerde de verblijfplaats een aantal keren aan het begin van de maand en nam er zijn intrek rond half november 2021. In de maand november registreerde de camera vrijwel dagelijks een volwassen das bij één van de pijpen.

Verblijfplaats 4

In het bosje in het noordoosten van het plangebied is een cluster pijpen aangetroffen dat op het eerste gezicht door das gebruikt kan worden (figuur 5.1). Na de ingang vernauwen de pijpen dusdanig dat een das er geen toegang toe heeft. Voor de volledigheid heeft hier in de periode van 24 maart tot 28 mei 2021 een wildcamera gestaan, met zicht op de grootste pijp. Uit de beelden blijkt dat de verblijfplaats uitsluitend bewoond wordt door konijn (figuur 5.7).

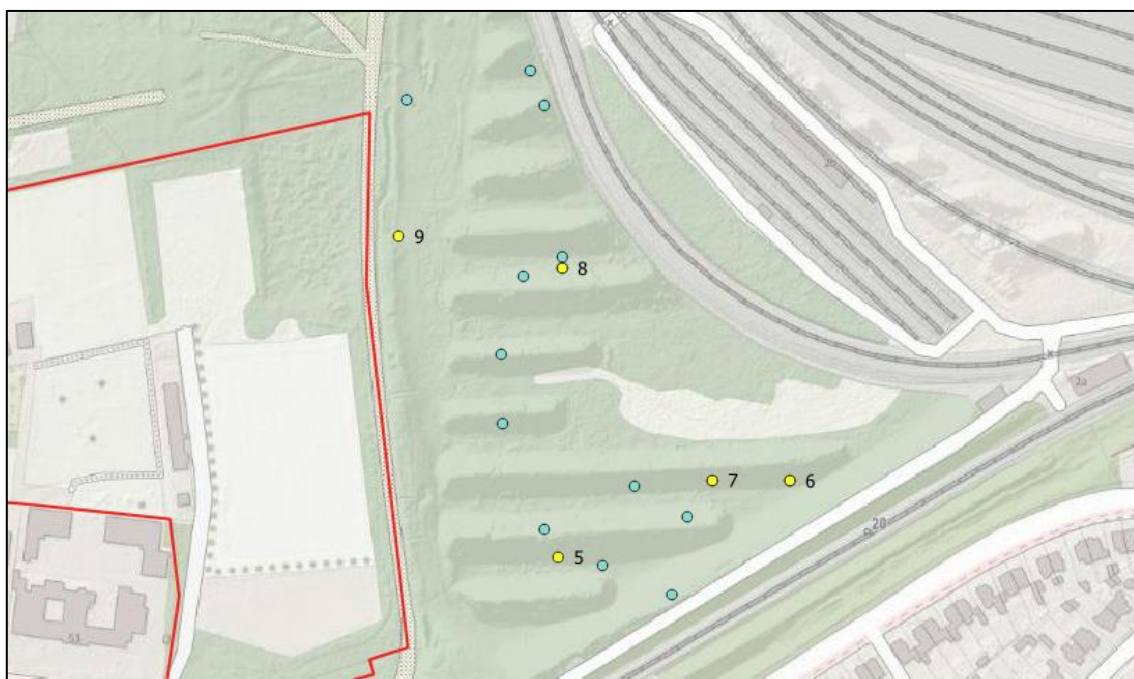
Gedurende de onderzoeksperiode is viermaal een das vastgelegd, die de pijp inspecteerde. Ook zijn dergelijke beelden van vossen, katten, honden en een boomarter vastgelegd (zie figuur 5.5). Het sporenbeeld op deze locatie wijst er niet op dat de pijpen van betekenis zijn voor das, hetgeen wordt bevestigd door de camerabeelden. Uit de resultaten blijkt dat de betreffende pijpen in 2021 niet door das gebruikt worden als verblijfplaats, maar uitsluitend door konijnen.

Figuur 5.5: De konijnenburcht wordt geïnspecteerd door (o.a.) een das, kat, vos en hond. Foto's: Ecogroen.

5.2.2 Overige dassenverblijfplaatsen buiten plangebied, in de spoordriehoek

In de directe omgeving van het plangebied zijn (geschikte) verblijfplaatsen aangetroffen. Van een deel is bevestigd (door sporen of camera-onderzoek) dat ze gebruikt zijn door dassen. Van de andere verblijfplaatsen doet de grootte en de vorm sterk vermoeden dat ze door dassen gebruikt zijn of kunnen worden. Een aantal van deze verblijfplaatsen is vervallen of werd gebruikt door andere soorten (konijn, vos). De verblijfplaatsen concentreren zich rondom de aarden wallen ten oosten van het plangebied (figuur 5.6).

Figuur 5.6: Verblijfplaatsen ten oosten van het plangebied. Bij de genummerde verblijfplaatsen (geel) is in 2021 (tijdelijke) bewoning door das aangetoond. De overige punten (blauw) zijn ooit of worden mogelijk gebruikt door das, maar dit is tijdens het onderzoek niet aangetoond. Kaartondergrond: PDOK.

Verblijfplaats 5

In een van de aarden wallen aan de zuidoostkant van de spoordriehoek is een door dassen gegraven verblijfplaats bekend (Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi, 2019, Boonman & van Vliet, 2019). Tijdens eerdere onderzoeken werd deze verblijfplaats niet door dassen gebruikt, maar wel door ten minste één vos (Boonman & van Vliet, 2019). Ook in 2021 werden de pijpen in ieder geval van april tot en met juni gebruikt door vossen, die hier jongen hebben gehad (zichtwaarneming en wildcamera). Vanaf half juni verschijnen er meer dassensporen rondom de ingangen en wordt de verblijfplaats bewoond door minstens één jonge das. Deze das heeft de verblijfplaats waarschijnlijk tot ten minste eind september bewoond. De verblijfplaats wordt ook bezocht door andere dassen (zie figuur 5.7).

Figuur 5.7: Twee dassen bezochten (en verlieten) samen één van de pijpen van verblijfplaats 5 in de vroege ochtend van 30 augustus 2021. Foto's: Ecogroen.

Verblijfplaatsen 6, 7 en 8

Op basis van camerabeelden (verblijfplaats 6), voetsporen, graafsporen en/of dassenharen is gebruik aangetoond bij verschillende pijpen in de aarden wallen. Mogelijk staan deze pijpen ondergronds in verbinding met andere pijpen in dezelfde aarden wal (figuur 5.6). Verblijfplaats 6 werd eind oktober tot en met november vrijwel dagelijks gebruikt door ten minste één das. Bij de andere pijpen (7 en 8) is niet vastgesteld dat zij jaarrond bewoond worden, maar zijn meermaals voetsporen en haren van das aangetroffen. Mogelijk maken de dassen een deel van het jaar of slechts af en toe gebruik van de pijpen.

Verblijfplaats 9

Tussen de wandelpaden in het terrein ten oosten van het plangebied is een verblijfplaats gelegen. In het voorjaar en een deel van de zomer zijn er rondom deze locatie weinig sporen aangetroffen en werden ook de pijpen niet frequent belopen. De verblijfplaats werd in het verleden bewoond door ten minste twee dassen (Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi, 2019; Boonman & van Vliet 2019). Het beperkte gebruik van de pijpen in 2021 staat in groot contrast met de jaren 2019 en 2020, toen deze verblijfplaats een kraamfunctie had (Zomer Bruijn, mondelinge mededeling). In 2019 heeft een wildcamera van Zomer Bruijn drie jongen bij de verblijfplaats vastgelegd, in 2020 waren het er vier. Van 14 juli 2021 tot 7 september 2021 heeft hier op verschillende locaties een wildcamera gestaan, op de beelden is slechts sporadisch een das te zien.

De dassen onderhouden en bezochten de pijpen wel; op 24 juli 2021 legde de camera een das vast die 's avonds één van de pijpen binnengaat en weer verlaat. Bovendien werd twee dagen daarvoor een dode jonge das gevonden in de opening van één van de pijpen. Hoe deze das hier terechtgekomen is, is onbekend. In september en november 2021 zijn er op de verblijfplaats weinig sporen zichtbaar (enkele haren en foerageersporen), maar het is niet waarschijnlijk dat de verblijfplaats in deze periode door das wordt bewoond. Aangezien de verblijfplaats in de afgelopen vijf jaar een belangrijke functie heeft vervuld voor de clan, is niet uitgesloten dat de dassen deze opnieuw intensief in gebruik kunnen nemen.

Overige pijpen

In de onderzoeken van Bureau Waardenburg wordt een verblijfplaats gemeld in de meest noordelijke aarden wallen op het terrein ten oosten van het plangebied. Tijdens de onderzoeksperiode in 2021 is hier geen verblijfplaats vastgesteld. Mogelijk is deze onder kap- en snoeiafval van onbekende oorsprong

bedolven en sinds die tijd niet in gebruik. Rond de locatie waar de verblijfplaats geweest moet zijn is een sporadisch belopen pijp zichtbaar, overige hollen zijn gegraven en worden gebruikt door konijnen.

In het terrein aan de oostkant van het plangebied is een veelvoud aan verblijfplaatsen aangetroffen (figuur 5.6). In de verschillende aarden wallen zijn tientallen pijpen aangetroffen die door das gebruikt (kunnen) worden. Door de dichte begroeiing op de aarden wallen zijn er mogelijk nog pijpen aanwezig die tijdens de onderzoeksperiode aan het zicht onttrokken waren. Aangezien de dassen zich met regelmaat verplaatsen, kunnen alle pijpen worden aangemerkt als verblijfplaats. Een deel van de aangetroffen sporen is waarschijnlijk het gevolg van dassen die hun vluchtpijpen onderhouden of de pijp inspecteren op zoek naar voedsel (zoals jonge konijnen). Mogelijk staan verschillende pijpen in een aarden wal ondergronds met elkaar in verbinding.

Territorium en lokale populatie

Vanwege de beperkte oppervlakte van de spoordriehoek (46 hectare), de vele wissels tussen verblijfplaatsen en het ontbreken van grenslatrines binnen de spoordriehoek wordt aangenomen dat er één dassenclan in het plangebied en de spoordriehoek verblijft. De minimale grootte van het territorium betreft de volledige spoordriehoek van 46 hectare (Boonman & van Vliet, 2019). Mogelijk is het territorium groter, omdat de dassen de spoordriehoek verlaten (zie paragraaf 5.3). De gemiddelde dassenclan in Nederland bestaat uit vier dassen (BIJ12, 2017c). Op basis van de camerabeelden wordt uitgegaan van een minimumaantal van vier volwassen dassen en twee overlevende jongen (geboren in 2021). Mogelijk heeft er tijdens of na de onderzoeksperiode migratie plaatsgevonden.

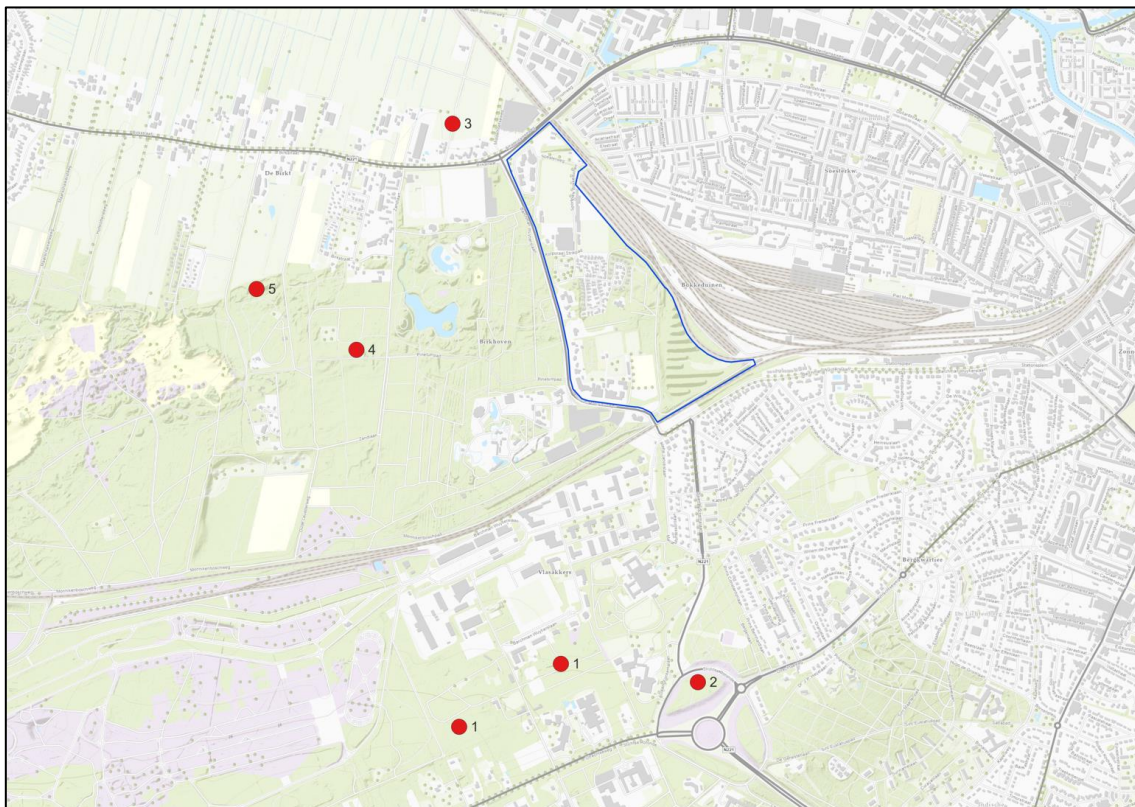
Om de grenzen van dassenterritoria in kaart te brengen is de onderzoeksmethode 'baitmarking' toegepast (zie hoofdstuk 2.2). Tijdens het baitmarking-onderzoek zijn in de tien onderzochte latrines (figuur 5.8) geen kralen teruggevonden die waren neergelegd bij de verblijfplaatsen in de spoordriehoek. Over de territoriumgrootte van de dassen uit de spoordriehoek kunnen op basis van dit baitmarking-onderzoek geen definitieve conclusies worden getrokken. De ligging van de latrines is echter wel een sterke indicatie dat de territoriumgrenzen van de dassen buiten de spoordriehoek liggen.

Figuur 5.8: Aangetroffen (grens)latrines in het onderzoeksgebied (vierkanten), het groene vierkant is de enige latrine waar kralen zijn teruggevonden (de das die deze kralen heeft achtergelaten komt van de verblijfplaats op camping de Birk, circa 500 meter ten westen van de betreffende latrine). Bron kaartondergrond: PDOK.

5.2.3 Verblijfplaatsen in het onderzoeksgebied

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende verblijfplaatsen aangetroffen. De verblijfplaatsen variëren van actief belopen clusters pijpen waarvan vaststaat dat deze door dassen gebruikt worden, tot vervallen pijpen die al lange tijd geen gebruikssporen vertonen. In onderstaande tekst wordt slechts een deel van de verblijfplaatsen besproken, in het bijzonder de verblijfplaatsen die bekend zijn uit eerdere onderzoeken van Bureau Waardenburg en Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi. De betreffende verblijfplaatsen zijn aangegeven en genummerd in figuur 5.9.

Figuur 5.9: Verblijfplaatsen buiten de spoordriehoek (blauwe contour) besproken in onderstaande paragrafen. Bron kaartondergrond: PDOK.

1. Bernhardkazerne

Op 10 juli 2021 is het terrein van de Bernhardkazerne onderzocht door een ecooloog van Ecogroen. Op het terrein zijn negen actief belopen en drie oude verblijfplaatsen aangetroffen (voornaamste locaties aangegeven met cijfer 1 in figuur 5.9). De meest in het oog springende van de aangetroffen verblijfplaatsen is een verblijfplaats met ten minste vijftien ingangen. In het bos en de op gazons van de kazerne zijn zeer veel foerageersporen aangetroffen. Ook de sporen bij het Eemklooster ten zuiden van de kazerne zijn naar alle waarschijnlijkheid afkomstig van de dassen die op de Bernhardkazerne leven.

2. Stichtse rotonde

Op 28 augustus 2021 is de Stichtse Ronde bezocht door een ecooloog van Ecogroen. Verspreid over de rotonde zijn vijf hollen aangetroffen die mogelijk door das gegraven zijn. Bij één van deze pijpen werd een dassenhaar aangetroffen. Ten tijde van dit veldbezoek werden er op de rotonde geen andere dassensporen aangetroffen. Welke functie de pijpen voor das hebben, is niet vastgesteld.

3. Klompenpad

Bij het klompenpad aan de noordzijde van de Amsterdamseweg is eveneens een dassenverblijfplaats aanwezig. De verblijfplaats bevindt zich tussen de braamstruiken in een houtwal tussen het klompenpad en een paardenweide. De verblijfplaats heeft twee uitgangen aan de kant van het klompenpad (twintig

meter tussen beide) en twee in het weiland. Gezien de kenmerkende wissels, de aangetroffen dassensporen (haren, voetsporen, snuitputjes) is zeker dat het een actief gebruikte dassenverblijfplaats betreft.

4. Zandlaan

In de omgeving van de Zandlaan (Soest) is een actief belopen pijp aangetroffen. De pijp werd in de periode van juli tot half november actief belopen. Een kenmerkende dassenwissel en diverse dassensporen (haren en voetsporen) bevestigen dat de pijp door das belopen wordt.

5. Camping NFN de Birk

Op een campingterrein ten oosten van het plangebied is een grote dassenverblijfplaats met ten minste elf pijpen aangetroffen. Bij acht van deze pijpen is actief gebruik door minstens twee dassen vastgesteld op basis van camerabeelden en recente graaf- en loopsporen (Heinen et al., 2021). Tijdens het baitmarking onderzoek werden op 500 meter afstand van deze verblijfplaats de bijbehorende kralen teruggevonden. Deze waarneming maakt duidelijk dat de dassenclan een grens markeert langs de Zandlaan (figuur 5.8).

5.3 Functionele leefomgeving huidige situatie

Bij vaste rust- en voortplantingsplaatsen van das hoort de functionele leefomgeving. De functionele leefomgeving is de omgeving die nodig is om een verblijfplaats voor de betreffende functie te laten functioneren (BIJ12, 2017c). In onderstaande paragrafen wordt ingegaan op de onderdelen looproutes, foerageergebieden en uitwisselingsmogelijkheden met dassenclans in de omgeving.

Looproutes en foerageergebied binnen de spoordriehoek

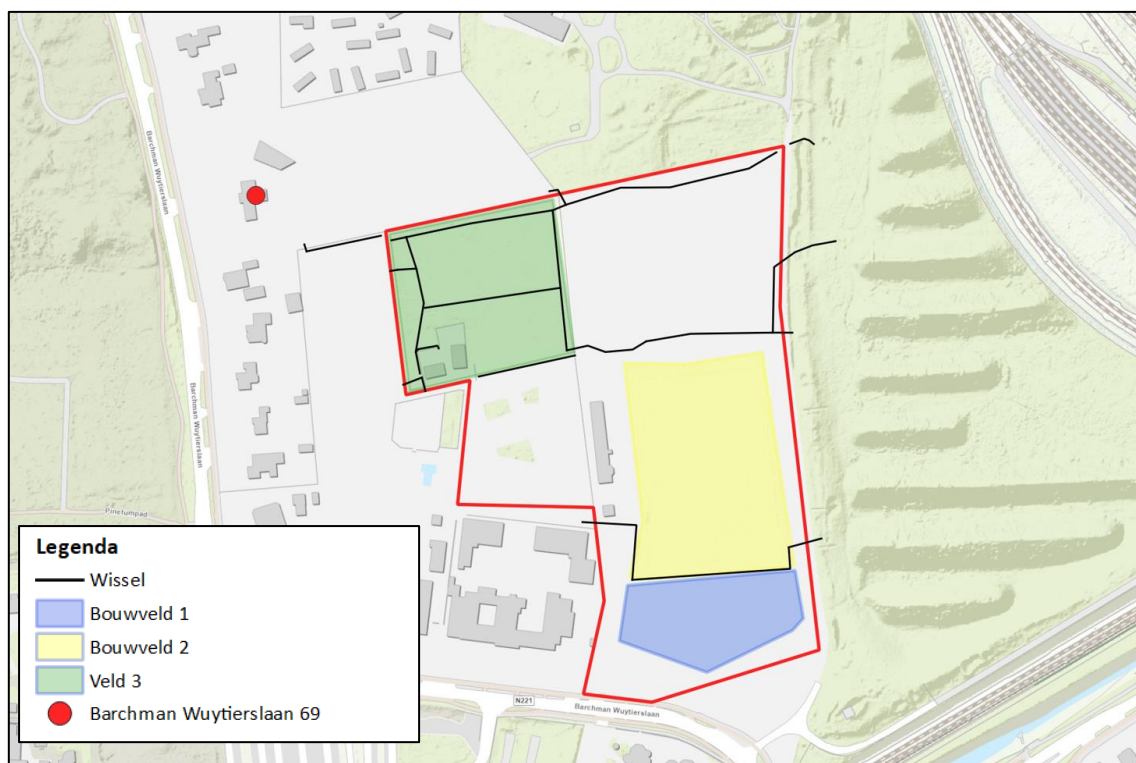
Wissels

Binnen de spoordriehoek (het gebied tussen het spoor, de Barchman Wuytierslaan en de Amsterdamseweg) zijn veel wissels aangetroffen. De dassen gebruiken het gehele gebied als foerageergebied, waardoor het op veel plaatsen een wirwar van wissels en loopsporen is. Het beeld wordt hierbij vaak vertroebeld door de vele paadjes die zijn gemaakt door vossen, konijnen, katten, honden en mensen. Aangezien een das langs de wissels regelmatig foerageersporen en haren in rasters achterlaat is echter wel een beeld te vormen van de voornaamste looproutes van dassen. In figuur 5.10 zijn de voornaamste wissels binnen het plangebied aangegeven. De meeste wissels worden aangetroffen in de dekking van de houtwallen en bosranden in het plangebied, die voor de dassen tevens dienen als oriëntatiepunt.

Tussen de aarden wallen zijn veel wissels aanwezig, waarlangs de dassen lopen tussen de aarden wallen, het plangebied en de rest van de spoordriehoek. De dassen verplaatsen zich vrij tussen het plangebied en het gebied ten oosten van het plangebied. De dassen lopen op verschillende plaatsen onder of langs het prikkeldraad dat het plangebied scheidt van de toegangsweg naar Scouting Mondriaan. In het prikkeldraad zijn dan ook op verschillende plaatsen dassenharen in het raster aangetroffen. Hoewel de dassen het raster over de gehele lengte kunnen passeren, wordt er waarschijnlijk voornamelijk gebruik gemaakt van een drietal wissels: twee aan de noordzijde van het raster en derde aan de zuidzijde. Ook lopen de dassen door een zelf gegraven tunnel onder het hek naar het gazon van Barchman Wuytierslaan 69. In de nazomer van 2021 werden er onder de laanbomen in de strook aan de oostkant van de akker veel

foerageersporen aangetroffen. Dassen lopen dan mogelijk via deze strook door naar de noordgrens van het plangebied, waar zich de meest gebruikte wissels bevinden.

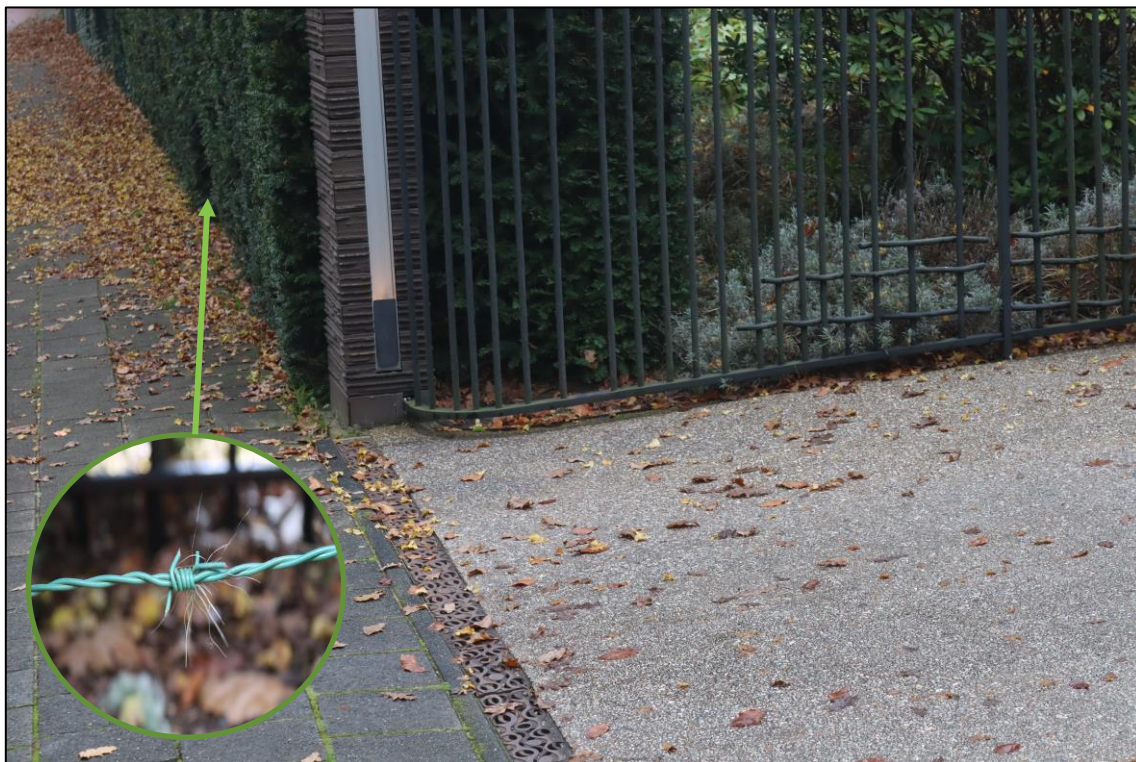
Een aantal wissels loopt direct vanuit de verblijfplaats onder de schuur richting het Mariabos direct ten westen van de schuur, andere lopen door het grasveld in noordelijke of oostelijke richting naar doorgangen in het raster.

Figuur 5.10: Looproutes binnen het plangebied. Bron kaartondergrond: PDOK.

Looproutes en foerageergebieden buiten de Spoordriehoek

Van de tuin van Barchman Wuytierslaan 69 is een wissel aangetroffen die naar bosgebied Birkhoven (overzijde Barchman Wuytierslaan) leidt (zie figuur 5.12). In het prikkeldraad langs de voortuin van Barchman Wuytierslaan 69 is een pluk dassenharen aangetroffen, deze haren hangen er mogelijk al langere tijd. Aan de overzijde van de weg is een (grens)latrine van das aangetroffen waar verspreid over twee plaatsen ongeveer 30 mestputjes van das liggen. Vanwege de teleurstellende resultaten van het *baitmarking*-onderzoek is niet met zekerheid te stellen dat deze latrine ook door de dassen van clan Bokkeduinen wordt bezocht. De wissel vanaf het plangebied, de dassenharen aan het draad en de aanwezigheid van foerageersporen en een latrine zijn wel een sterke indicatie dat de dassen hier de oversteek wagen. In 2022 is het hekwerk verder afgesloten, waardoor de dassen het niet meer kunnen passeren.

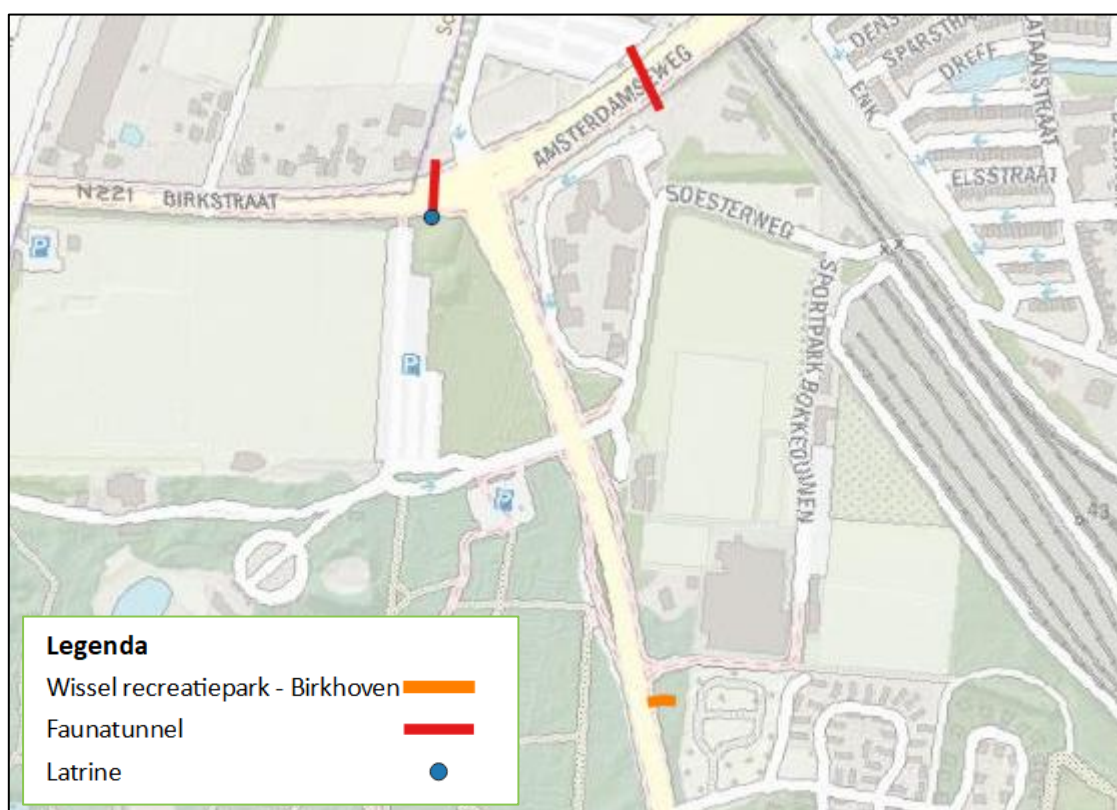
Figuur 5.11: Dassenharen in het prikkeldraad (inzet en groene pijl) en hek in 2021. Foto's: Ecogroen.

Figuur 5.12: Route naar overzijde van de Barchman Wuytierslaan van de spoordriehoek naar Birkhoven tijdens de onderzoeksperiode. Bron kaartondergrond: PDOK.

Een tweede oversteek naar Birkhoven bevindt zich noordelijker, bij Midland Parc Country Club (figuur 5.13). In de bosstrook langs de Barchman Wuytierslaan zijn foerageersporen (snuitputjes) aangetroffen, evenals als wissels naar de overzijde van de weg. Aan de overzijde van de weg loopt een wissel (noord-

zuid), richting de faunatunnel onder de Birkstraat (figuur 5.13). Bij de ingang van deze tunnel is een latrine aangetroffen. Welke dassenclans gebruik maken van deze tunnel en latrine is niet met zekerheid te zeggen. Omdat de faunatunnel op circa 200 meter van de verblijfplaats aan het klompenpad ligt, is het waarschijnlijk dat dassen die hier verblijven gebruik maken van de tunnel. In de latrine werden in de nazomer grote hoeveelheden maisresten in de mest aangetroffen, mais is rondom de verblijfplaats bij het klompenpad ruim voorhanden. De faunatunnel ligt tevens op loopafstand van de clan Bokkeduinen (ca 900 meter van verblijfplaats 1), de verblijfplaats bij camping NFN de Birk (hemelsbreed 1,2 km) en de Bernhardkazerne (hemelsbreed 1,7 km).

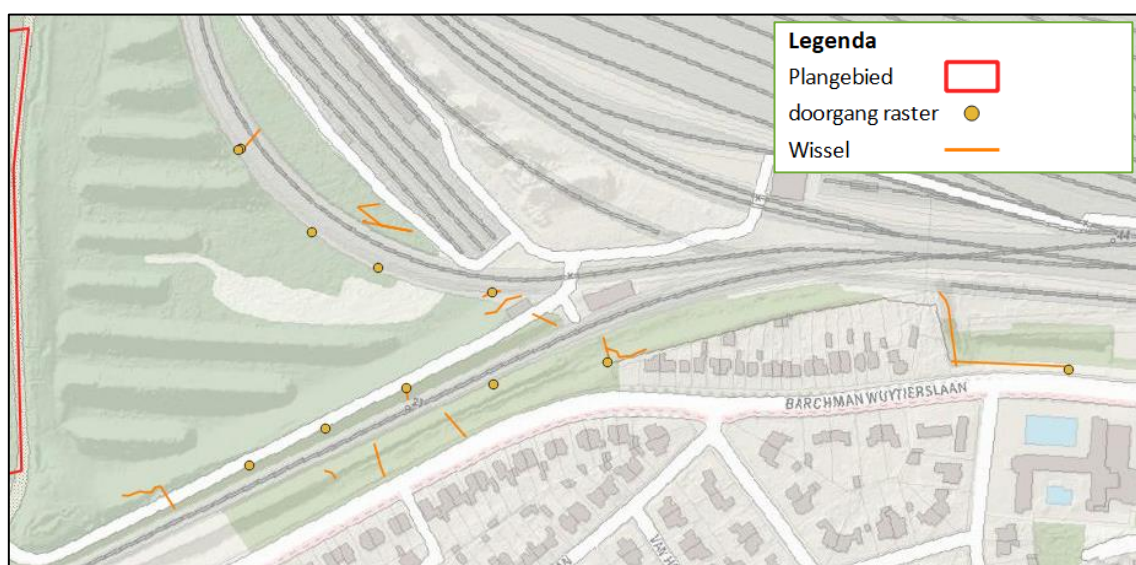

Figuur 5.13: Route naar overzijde van de Barchman Wuytierslaan van de spoordriehoek naar Birkhoven. Bron Kaartondergrond: PDOK.

Ook aan de noordzijde van de spoordriehoek is een faunatunnel aanwezig (figuur 5.13). De tunnel loopt vanaf het terrein van Zorgcentrum Birkhoven onder de Amsterdamseweg naar het parkeerterrein van Superfun. De faunabuis is gelegen in een voormalige fietstunnel. Zomer Bruijn heeft al lange tijd een wildcamera bij deze tunnel staan, de tunnel werd in 2021 niet actief gebruikt door dassen (Zomer Bruijn, mondelinge mededeling). In het verleden heeft de camera wel gebruik van de tunnel vastgelegd, waardoor het waarschijnlijk is dat de dassen van clan Bokkeduinen de tunnel kennen.

Vanuit het bosgebied in de spoordriehoek hebben de dassen meerdere doorgangen naar de strook langs het rangeerterrein van ProRail (figuur 5.14). Dit gedeelte is bereikbaar door beschadigingen aan en ruimte onder het raster. Langs deze strook loopt een wissel naar de noordkant van de spoordriehoek. De dassen

kunnen op meerdere plaatsen het raster passeren, in de uiterste punt hebben zij onder het hek rondom de volkstuinten een toegang gegraven naar het volkstuintencomplex. Dat deze toegang door das gebruikt wordt is duidelijk door de foerageersporen in de volkstuinten en een dassenhaar bij de doorgang onder het raster. Op het rangeerterrein zijn weinig sporen van das aangetroffen. Mogelijk lopen de dieren wel over het rangeerterrein, maar is er weinig beschutting en weinig voedsel te vinden. Tijdens het onderzoek zijn er geen aanwijzingen gevonden dat de dieren over het rangeerterrein richting het Soesterkwartier (woonwijk ten noorden van het spoor) lopen, al worden daar wel sporadisch dassen waargenomen (Stichting Dassenwerkgroep Utrecht en 't Gooi, 2021; Zomer Bruijn, mondelinge mededeling).

Figuur 5.14: Rond het spoor aangetroffen doorgangen onder rasters en wissels naar buiten de spoordriehoek. Bron Kaartondergrond: PDOK.

Ook in zuidelijke richting begeven de dassen zich buiten de spoordriehoek. Aan de zuidzijde van bosgebied Bokkeduinen zijn drie doorgangen onder het raster aangetroffen, met een wissel in het achterliggende spoortaalud (figuur 5.14). Ook in de zuidoostpunt van de spoordriehoek is een wissel met een doorgang naar de overzijde van het spoor. Aan de overzijde van het spoor kunnen de dassen langs de geluidswal lopen in de richting van de tuinen en de groenstrook langs de Barchman Wuytierslaan. Het toegangshek van ProRail biedt vervolgens doorgang naar de Barchman Wuytierslaan. In de wijk ten zuiden van de Barchman Wuytierslaan (o.a. Groen van Prinstererlaan, Binnenhof en Limvioveld) worden met enige regelmaat dassen foeragerend waargenomen (NDFF, 2021) en zijn foerageersporen van dassen zichtbaar in de tuinen. Dat de dassen het spoorhek van ProRail gebruiken om van en naar de woonwijk te komen wordt bevestigd door een waarneming van 10 oktober 2021, waarbij de waarnemer een das zag die vanaf de Groen van Prinstererlaan de Barchman Wuytierslaan overstak en onder het spoorhek doorkroop (Waarneming.nl, 2021). In de omgeving van de Groen van Prinstererlaan en Binnenhof kunnen de dassen via tuinen en groenstroken de wijk door (zie figuur 5.15). Omdat het tuinen van particulieren betreft, zijn de exacte routes hier niet onderzocht. De sporen die worden aangetroffen in het Limvioveld zijn een sterke indicatie dat de dassen zich vanuit de spoordriehoek ook naar dit park bewegen.

Foerageergebieden (van de dassenclan uit het plangebied) buiten de spoordriehoek betreffen:

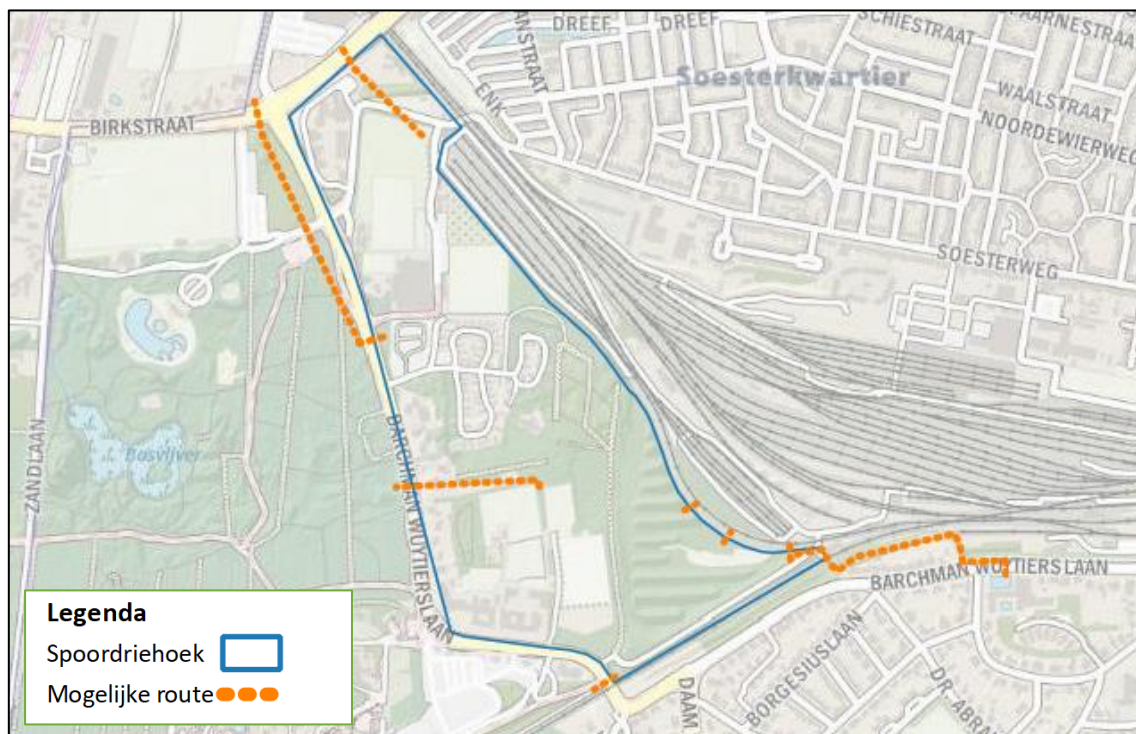
- Het talud van het spoor aan de zuidzijde;
- De tuinen en het Limvioveld in de buurt 'Berg Noord';
- Mogelijk Birkhoven aan de overzijde van de Barchman Wuytierslaan;
- Mogelijk de koeienweides en maisakkers ten noorden van de Birkstraat.

Figuur 5.15: Een das in een tuin aan de Groen van Prinstererlaan (april 2021). Foto: Camera van een bewoner.

Uitwisselingsmogelijkheden met andere dassenclans

In de huidige situatie is er slechts één relatief veilige route voor de dassen om aansluiting te vinden met andere dassenclans. Het betreft de faunabuis aan de noordzijde van de spoordriehoek, maar ook om deze te bereiken moeten de dassen de Soesterweg (nabij de sportvelden) oversteken. Voor andere routes die aansluiting mogelijk maken is het onvermijdelijk om de Barchman Wuytierslaan aan de west- of zuidzijde van de spoordriehoek over te steken. De oversteek aan de westzijde maakt uitwisseling mogelijk met dassen van de dassenburcht bij camping De Birk. Via de faunatunnel aan de noordzijde van Birkhoven kunnen de dassen hier aansluiting vinden met dassen tussen bedrijventerrein de Isselt en Soest (burcht Klompenpad). De oversteek aan de zuidkant sluit aan op het leefgebied van de dassen op de Bernhardkazerne. Mogelijk vindt deze uitwisseling plaats via de groenstrook langs de Aletta Jacobslaan, de groenstrook en het spoor langs het Monnikenbospad of via de Berg Noord. Mogelijke routes naar buiten de spoordriehoek zijn vereenvoudigd weergegeven in figuur 5.16.

Figuur 5.16: Mogelijke verbindingen naar buiten de spoordriehoek (versimpeld). Bron kaartondergrond: PDOK.

5.4 Effectbeoordeling

Verblijfplaatsen

Fysieke schade

Bij de voorgenomen ontwikkelingen is geen sprake van fysieke schade aan de verblijfplaats onder de schuur (verblijfplaats 1). Beide schuren blijven behouden en worden in het plan opgenomen, waardoor de burcht fysiek niet wordt geschaad. Bij de voorgenomen ontwikkelingen wordt het gazon ten westen van het Buitenhuis heringericht, de exacte uitwerking van de herinrichting is nog niet bekend. De pijp onder de bomen in het gazon (verblijfplaats 2) werd in 2021 niet bewoond door dassen. Het is echter niet uitgesloten dat de dassen de pijp opnieuw in gebruik nemen of bij nachtelijke verstoring gebruiken. Als de bomen en struiken rondom de pijp worden verwijderd gaat de pijp verloren. Voor uitvoering van het bestemmingsplan is in dat geval ontheffing van de verbodsartikelen noodzakelijk (zie ook hoofdstuk 5.5). Als er in dit bij deze pijp geen ingrijpende werkzaamheden plaatsvinden (zoals grondwerk of bomenkap) blijft de pijp behouden. De andere verblijfplaatsen in (verblijfplaats 3) en om het plangebied liggen niet in bouwvlakken, onder bouwwegen of op locaties waar werkzaamheden plaatsvinden, waardoor beschadiging of vernieling niet aan de orde is.

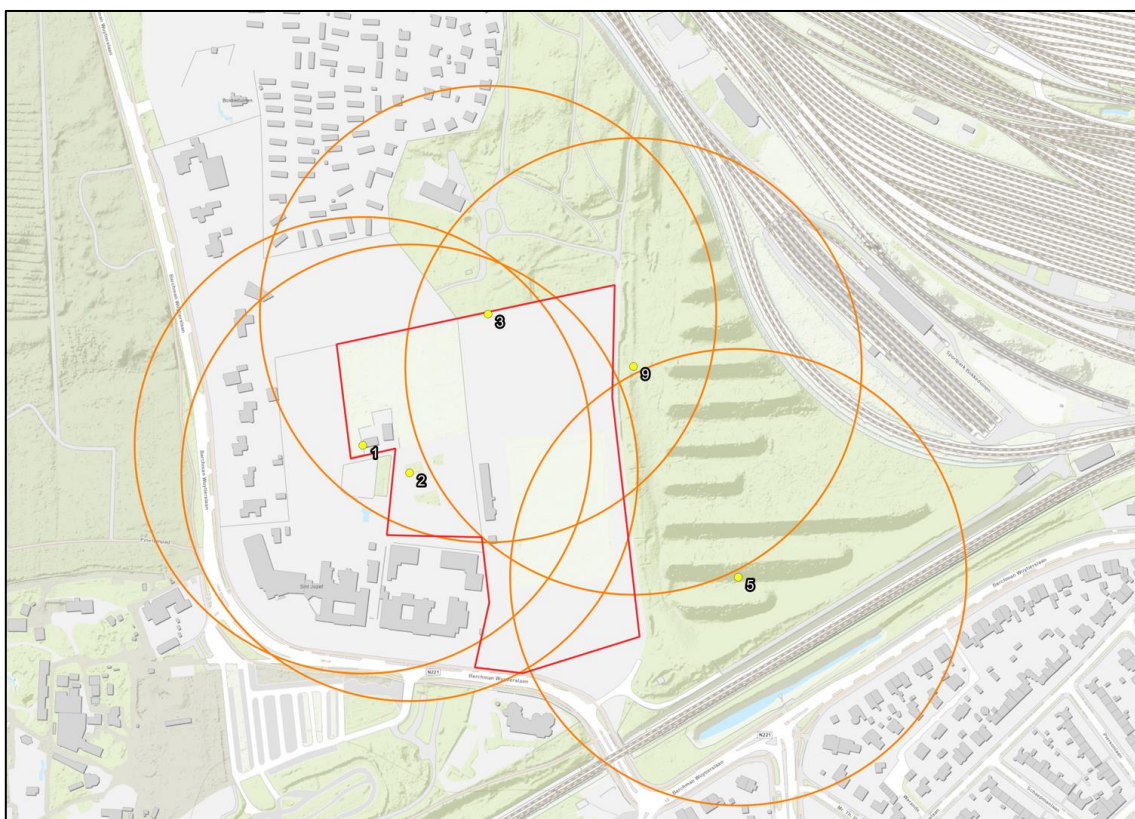
Verstoring

Het Kennisdocument Das (BIJ12, 2017c) stelt dat activiteiten die tussen zonsopkomst en zonsondergang (of later dan 19:00 uur als de zon later ondergaat) plaatsvinden binnen 50 meter van de meest nabijgelegen toegang tot de verblijfplaats effect kunnen hebben op de functionaliteit van de burcht (figuur 5.17). 's

Nachts - tussen zonsondergang en zonsopkomst - kunnen activiteiten een verstorende werking hebben tot op 200 meter van de meest nabijgelegen toegang tot de verblijfplaats (figuur 5.17). Enige mate van verstoring van de dassenverblijfplaatsen is binnen het beschermingsregime van das toegestaan. Wanneer de verstoring ertoe leidt dat dassen hun verblijfplaatsen verlaten, is sprake van overtreding van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 lid 1 onderdeel b).

Verstoring tijdens de aanlegfase

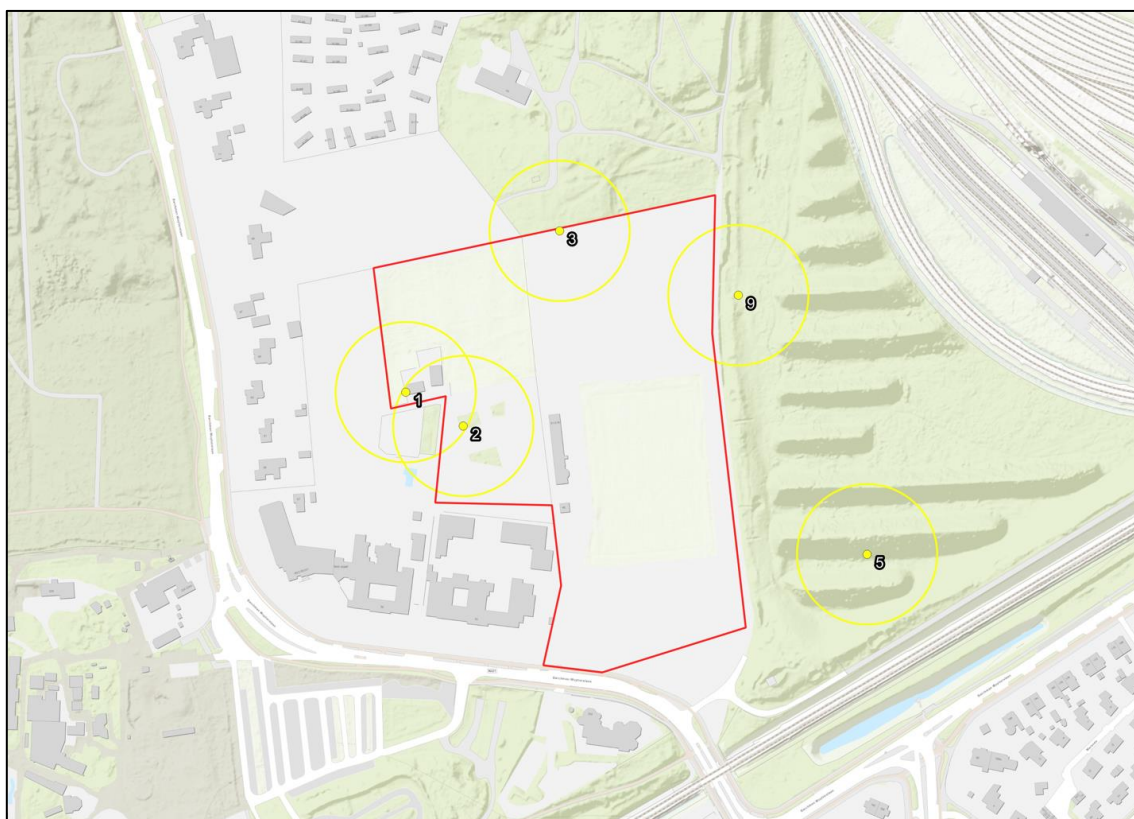
Zoals weergegeven in figuur 5.18 liggen meerdere (vijf) verblijfplaatsen binnen 200 meter van de locaties waar werkzaamheden plaatsvinden. Indien werkzaamheden plaatsvinden tussen zonsondergang en zonsopkomst (of later dan 19:00 uur als de zon later ondergaat) is verstoring van deze verblijfplaatsen te verwachten. Dit kan worden voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren tussen zonsopkomst en zonsondergang (maar niet na 19:00 uur als de zon later ondergaat) (zie ook hoofdstuk 5.5).

Figuur 5.17: Kwetsbare zone van 200 meter rondom de voornaamste verblijfplaatsen in de schemering en nacht. Bron kaartondergrond: PDOK.)

Er zijn twee verblijfplaatsen die binnen 50 meter van locaties waar werkzaamheden plaatsvinden: verblijfplaats 1 en 2 (zie figuur 5.18). De vluchtpijp in het gazon ligt op circa 50 meter van de uitbreiding van Het Buitenhuis, ook ligt de pijp in de gazons die gedeeltelijk worden heringericht. De verblijfplaats onder de schuur ligt op 95 meter afstand van de uitbreiding van Het Buitenhuis, maar grenst aan de gazons waar werkzaamheden plaatsvinden. Bovendien worden om en aan beide schuren maatregelen getroffen. Zo wordt een deel van de verhardingen om de schuren verwijderd, wordt een koeienraster geplaatst wordt

één van de schuren plaatselijk hersteld en worden enkele kozijnen van de schuren dichtgemetseld ten gunste van vleermuizen. De schuur waaronder de verblijfplaats zich bevindt is er slecht aan toe, waardoor het noodzakelijk is om deze te herstellen. Deze werkzaamheden vinden plaats boven de verblijfplaats onder de schuur (1 in figuur 5.18) en op circa 30 meter afstand van de vluchtpijp in het gazon (2 in figuur 5.18). Bij de maatregelen bij de schuren en de herinrichting van het kloostergazon is verstoring van deze verblijfplaatsen te verwachten waardoor de functionaliteit (tijdelijk) wordt aangetast. Hiervoor is ontheffing van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming noodzakelijk (zie ook hoofdstuk 5.5). Op lange termijn blijft de verblijfplaats behouden, waardoor geen sprake is van permanent functieverlies als gevolg van de maatregelen.

Figuur 5.18: Kwetsbare zone van 50 meter rondom de voornaamste verblijfplaatsen bij daglicht. Bron kaartondergrond: PDOK.

Overige bekende verblijfplaatsen (zoals de verblijfplaatsen op de grens met het scoutingterrein [3], langs het zandpand richting de scouting [9] en de verblijfplaatsen in de aarden wallen) liggen op ten minste 70 meter afstand van de dichtstbijzijnde locatie waar werkzaamheden plaatsvinden. Wezenlijke verstoring op deze verblijfplaatsen wordt daarom niet verwacht, mits de werkzaamheden uitsluitend plaatsvinden tussen zonsopkomst en zonsondergang (maar niet na 19:00 uur wanneer de zon later ondergaat).

Verstoring tijdens de gebruiksfase

De dassen in de spoordriehoek zijn meer menselijke activiteit gewend dan dassen in een rurale omgeving of natuurgebied. Grote delen van het territorium liggen in of nabij door mensen gebruikte gebieden. Zo

maken de dassen al jaren gebruik van verblijfplaatsen in de Bokkeduinen, waar dagelijks mensen en honden komen. Ook de schuur waaronder de dassen in 2021 hun jongen hadden werd voor en tijdens het gebruik sporadisch gebruikt als werkschuur. Naast de schuur werden op werkdagen dagelijks auto's geparkeerd. Dassen worden vooral dicht bij de burcht snel verontrust door sterk wisselende geuren, lichtpatronen, geluiden of trillingen die samenhangen met menselijke aanwezigheid. Ze kunnen goed wennen aan zulke prikkels, vooral als die verder van de burcht verwijderd plaatsvinden en als die prikkels niet sterk variëren in aard of sterkte (BIJ12, 2017c). In de beoogde situatie zijn de dichtstbijzijnde nieuwbouwwoningen op ruim 75 meter van de verblijfplaatsen van dassen. Het is te verwachten dat de dassen hier goed aan kunnen wennen, mits de rust in de directe omgeving van de burchten en ('s nachts) in het foerageergebied gewaarborgd wordt. Overdag is in de gebruiksfase recreatieve uitloop (wandelen, spelende kinderen, hond uitlaten) te verwachten naar de omgeving van verblijfplaatsen in het plangebied en in de omliggende bossen en groenstroken. Wanneer bewoners en hun huisdieren zich binnen 50 meter van de verblijfplaatsen begeven heeft dit mogelijk negatief effect op de functionaliteit van de verblijfplaatsen.

Om verstoring te voorkomen zijn in het ontwerp maatregelen opgenomen. Zo worden het noordelijke deel van het plangebied en het gebied met aarden wallen aan de oostkant van het plangebied afgesloten, worden de randen van het plangebied aangeplant met meer dekking voor dassen, zijn honden zeer beperkt toegestaan en wordt de verlichting aangepast om de donkerte te bewaren. Deze maatregelen worden geborgd in het plan.

Looproutes en foerageergebieden

Behalve de verblijfplaatsen van das, geniet ook de functionele leefomgeving rondom de verblijfplaats wettelijke bescherming. In hoofdstuk 5.3 is uitgewerkt hoe de functionele leefomgeving van de dassen er in de huidige situatie uit ziet. Wanneer essentiële onderdelen van de functionele leefomgeving verloren gaan, heeft dat effect op de functionaliteit van dassenverblijfplaatsen en kan er alsnog sprake zijn van overtreding van Wnb, specifiek artikel 3.10 lid 1 onder b (het opzettelijk schaden of vernielen van vaste rust- en voortplantingsplaatsen). In onderstaande paragrafen is beoordeeld welke effecten er te verwachten zijn op de foerageergebieden en looproutes van de dassenclan.

Foerageergebieden

Kader 5.1 Bescherming foerageergebieden das

Foerageergebieden van nationaal beschermde soorten zijn in beginsel niet beschermd via het soortenbeschermingsregime van de Wnb.

Daarop zijn twee uitzonderingen:

1. gevallen waarbij een foerageergebied samenvalt met een vaste voortplantings- of rustplaats;
2. gevallen waarbij essentiële foerageergebieden die niet samenvallen met een vaste voortplantings- of rustplaats zodanig worden aangetast dat daardoor de functionaliteit van de vaste voortplantings- of rustplaatsen van de betrokken diersoort wordt aangetast.

Onder een essentieel foerageergebied wordt daarbij verstaan: een foerageergebied dat van wezenlijk belang is voor het functioneren van de voortplantings- of rustplaats wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om eventuele aantasting daarvan op te vangen. Als de aantasting van het foerageergebied tot gevolg heeft dat de dassenclan op één moment in zijn

geheel van deze plaats vertrekt, of tot gevolg heeft dat de omvang van die groep geleidelijk afneemt, bijvoorbeeld omdat het reproductievermogen vermindert, dan wordt daardoor de functionaliteit van de vaste voortplantings- of rustplaatsen aangetast.

Het foerageergebied van dassen is van essentieel belang voor de functionaliteit van de verblijfplaatsen in het plangebied, maar ook voor de verblijfplaatsen ten oosten van het plangebied. Dassen zijn afhankelijk van een gevarieerd voedselaanbod, waarvan voldoende binnen 500 meter van de verblijfplaats moet liggen (BIJ12, 2017c). In de spoordriehoek zijn het kloostergazon en veld 3 de meest geschikte velden voor dassen om wormen te vinden. Bij de voorgenomen ontwikkelingen blijven deze delen van het plangebied beschikbaar voor das. In veld 3 zijn in het plan maatregelen opgenomen om het veld te optimaliseren als foerageergebied van das, waardoor er in de toekomst meer voedsel te vinden is.

Binnen het kloostergazon worden enkele afgebakende plekken ingericht als vlindertuin en pluktuin, ook wordt een deel van de tijd gebruikt als speelveld. Als foerageergebied voor dassen kan het echter zeer geschikt blijven, mits er voldoende gazon overblijft en maatregelen worden getroffen om de rust en donkerte tijdens de nacht te bewaren (zie hoofdstuk 5.5).

De akker op bouwveld 2 gaat bij de voorgenomen ontwikkelingen grotendeels verloren als foerageergebied. De akker is in de huidige situatie marginaal foerageergebied voor das. Tijdens het onderzoek zijn langs de randen van de akker incidenteel foerageersporen (snuitputjes) van das aangetroffen. In de periode dat het gewas op de akker (bijna) rijp is, is te verwachten dat de dassen kleine hoeveelheden rogge of gerst eten. In tegenstelling tot mais en tarwe maken deze granen echter geen substantieel onderdeel uit van het dieet van dassen. Op de akker vinden dassen daarnaast insecten en andere ongewervelden. Deze prooidieren zijn in de omgeving echter ruim voorhanden. Omdat de dassen voor prooidieren die op akkers voorkomen uitwijkmogelijkheden hebben en omdat er slechts sporadisch foerageersporen langs de randen worden aangetroffen, wordt de akker aangemerkt als niet-essentieel foerageergebied. In de bosranden langs de noord- en oostzijde van de akker worden echter jaarrond foerageersporen aangetroffen. In de toekomstige situatie wordt de rand van het plangebied (nu de rand van de akker) geschikt gemaakt als foerageergebied voor das door de aanleg van gazon, dat dassen vanuit de bosrand kunnen bereiken. Dit betekent dat de dassen in de toekomstige situatie jaarrond gebruik kunnen maken van het gazon naast de bebouwing, mits de donkerte en rust 's nachts blijft gewaarborgd.

Veld 3 en de kloostergazons zijn niet de enige plaatsen binnen het territorium van de dassen waar jaarrond voedsel te vinden is. Andere foerageergebieden in het territorium zijn het bosgebied tussen de aarden wallen, het Mariabos ten westen van veld 3, tuinen van particulieren, recreatiewoningen, de sportvelden, de volkstuinen aan de noordzijde en de kort gemaaide spoorberm langs het rangeerterrein. Ook gebruiken de dassen looproutes naar de woonwijk en mogelijk het park (Limvioveld) ten zuiden van het plangebied. Daarnaast is het aannemelijk dat de dassen aan de westzijde de Barchman Wuytierslaan oversteken, waar zij toegang hebben tot een onbekend deel van het bos en mogelijk de weides en maisakkers ten noorden van de Birkstraat. Deze overige foerageergebieden in en om de spoordriehoek liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Verlies of verstoring van deze foerageergebieden is niet te verwachten, mits recreatieve uitloop naar het gebied ten oosten en noorden van het plangebied wordt voorkomen tussen zonsondergang en zonsopkomst (of na 19:00 uur als de zon later ondergaat).

Vanwege bovengenoemde uitwijkmogelijkheden en de te treffen maatregelen ten gunste van das is niet te verwachten dat de dassenclan de verblijfplaatsen verlaat door aantasting van de functionele leefomgeving in de vorm van foerageergebied. In de huidige situatie gaat het in de spoordriehoek goed met de dassen. Dat de dassen zich drie jaar achtereenvolgend succesvol hebben voortgeplant (zie 5.3) is een sterke aanwijzing dat er voor de dassen voldoende voedsel beschikbaar is. Ook in de toekomstige situatie is er voor de dassen voldoende foerageergebied beschikbaar, mits de maatregelen voor verbetering en behoud van foerageergebieden zoals omschreven in 5.5 zorgvuldig worden uitgewerkt. Indien deze maatregelen niet worden getroffen is niet uitgesloten dat de draagkracht van het gebied achteruitgaat, waardoor mogelijk het voortplantingssucces afneemt en/of (een deel van) de clan migreert naar ander leefgebied. Voor de geadviseerde maatregelen wordt verwezen naar hoofdstuk 5.5.

Looproutes

Bij de voorgenomen ontwikkelingen gaat een looproute van das verloren, omdat deze zich op een bouwlocatie bevinden. Het betreft de wissel vanaf de oostkant van het plangebied, tussen bouwveld 1 en 2 (de huidige scheiding tussen de noodopvang van het AZC en de akker) richting de tuin van Barchman Wuytterslaan 49. De betreffende wissel dient voornamelijk als looproute tussen de verblijfplaatsen ten oosten van het plangebied en het kloostergazon. Daarnaast werd de wissel gebruikt om het foerageergebied in bouwveld 1 en 2 te bereiken. Bouwveld 1 is sinds de aanleg van de noodopvang niet meer functioneel als foerageergebied. Bij de voorgenomen ontwikkelingen gaat bouwveld 2 gedeeltelijk verloren als foerageergebied waardoor een deel van de functie van deze wissel vervalt.

Looproutes aan de noordzijde van het plangebied blijven bij de voorgenomen ontwikkelingen behouden. Deze wissels zijn een gunstig alternatief voor de wissel tussen bouwveld 1 en 2, waardoor verblijfplaatsen en foerageergebieden bereikbaar blijven. Door middel van passende maatregelen is het mogelijk om de functionaliteit van deze looproutes te borgen (zie paragraaf 5.5). Overige looproutes in de spoordriehoek liggen buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Verlies of verstoring van deze looproutes is niet te verwachten, mits recreatieve uitloop naar het gebied ten noorden en oosten van het plangebied wordt voorkomen tussen zonsondergang en zonsopkomst (of na 19:00 uur als de zon later ondergaat).

5.5 Advies en vervolgstappen

Resumerend worden ten aanzien van de das de volgende negatieve effecten verwacht:

1. Tijdelijk verlies van functionaliteit van de vluchtpijp in het kloostergazon als gevolg van verstoring bij werkzaamheden aan de schuren, het gazon en Het Buitenhuis.
2. Bij ingrijpende werkzaamheden aan de bomen en struiken waar deze vluchtpijp zich bevindt gaat de pijp mogelijk verloren.
3. Tijdelijk verlies van de functionaliteit van de burcht onder de schuur, als gevolg van verstoring bij maatregelen aan en om de schuren.
4. Mogelijke verstoring door werkzaamheden. Als werkzaamheden in de schemer en nacht worden uitgevoerd kan dit kan leiden tot het verlies van de verblijfplaatsen aan de noordzijde van het plangebied, op de grens met het scoutingterrein en de burchten ten oosten van het plangebied.
5. Mogelijke verstoring van andere dassenverblijfplaatsen en foerageergebieden in de spoordriehoek als gevolg van recreatieve uitloop. Dit kan de functionaliteit van verblijfplaatsen aantasten.

6. Verlies van foerageergebied en looproutes die niet-essentieel zijn voor de functionaliteit van verblijfplaatsen in de spoordriehoek. Als geen nadere maatregelen worden getroffen gaan mogelijk ook andere foerageergebieden en looproutes in de spoordriehoek verloren.

In dit kader worden ten aanzien van de das de volgende vervolgstappen geadviseerd:

1. Voor het verstoren van een dassenverblijfplaats onder de schuur (met tijdelijk functieverlies als mogelijk gevolg) is ontheffing en het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen noodzakelijk (paragraaf 5.5.2). Om het beoogde bestemmingsplan vast te stellen is het daarom noodzakelijk om te beoordelen of er zicht is op ontheffing (zie paragraaf 5.5.1).
2. Om te voorkomen dat de vluchtpijp in het gazon verloren gaat wordt geadviseerd om deze op te nemen in de inrichting van het plangebied. Om de functionaliteit van de vluchtpijp tijdens de werkzaamheden te waarborgen wordt geadviseerd om te werken volgens een ecologisch werkprotocol en de inrichting te borgen in het bestemmingsplan.
3. Om verstoring van dassen tijdens de aanlegfase te voorkomen moeten de planning en werkwijze worden aangepast. Hierbij moet onder andere rekening gehouden worden met de meest kwetsbare periode, aanrijroutes en werktijden (overdag). De maatregelen moeten worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol. Geadviseerd wordt om in het bestemmingsplan te borgen dat gewerkt wordt volgens het ecologisch werkprotocol.
4. Verstoring van dassenverblijfplaatsen in de spoordriehoek dient geminimaliseerd te worden. In het ontwerp zijn hier maatregelen voor opgenomen. Belangrijke mitigerende maatregelen zijn het afsluiten van de toegang naar de noordzijde van het plangebied (veld 3) en de het gebied met de aarden wallen aan de oostzijde van het plangebied. De afsluiting moet zodanig zijn dat dassen wel vrij in en uit kunnen lopen. Geadviseerd wordt om deze aanpak voor te leggen aan het bevoegd gezag (Omgevingsdienst regio Utrecht) en te borgen in het bestemmingsplan.
5. Verlies van foerageergebied als gevolg van de plannen heeft naar verwachting effect op de dassenpopulatie in de spoordriehoek, tenzij maatregelen worden getroffen om foerageergebieden te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Om het foerageergebied voor de lange termijn te borgen wordt geadviseerd om de in het plan opgenomen aanpassingen ten gunste van das vast te leggen in het bestemmingsplan. Belangrijke maatregelen hierbij zijn het optimaliseren van de randen langs de bebouwing op bouwveld 1 en 2, het optimaliseren van veld 3 en het afsluiten van de noordzijde van het plangebied voor bewoners en het afsluiten van het gebied met de aarden wallen ten oosten van het plangebied voor recreanten. Door de aanpassingen vast te leggen in het bestemmingsplan wordt geborgd dat de aanpassingen voor de lange termijn behouden blijven.

5.5.1 Zicht op ontheffing

Om ontheffing te verkrijgen voor het (tijdelijk) aantasten van verblijfplaatsen moet aan drie voorwaarden worden voldaan (Artikel 3.8 lid 5 en artikel 3.10 lid 2 van de Wnb):

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing

De alternatievenafweging dient te worden aangedragen door de initiatiefnemers. Hierin moet beargumenteerd worden waarom de gekozen inrichting, werkwijze en planning de enige mogelijkheden zijn, of optimaal op das zijn afgestemd. De argumentatie dient inzichtelijk te maken dat de gekozen locatie,

inrichting, werkwijze en planning in vergelijking met andere overwogen alternatieven de best mogelijke oplossing is in relatie tot de das.

2. Er is sprake van een wettelijk belang

In voorliggende situatie wordt geadviseerd om de noodzaak van ontheffing te beargumenteren op basis van een van de volgende belang:

Artikel 3.10 lid 2 sub a van de Wnb:

in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daaropvolgende gebruik van het gebied of het gebouwde;

3. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Om te beoordelen of er sprake is van afbreuk aan het streven de populaties van de betrokken soort in gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan kan op meerdere niveaus worden getoetst (lokaal, regionaal, landelijk). Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen op welk niveau de gunstige staat van instandhouding beoordeeld moet worden (BIJ12, 2017c).

Landelijke staat van instandhouding

Landelijk is de staat van instandhouding van das gunstig (Goutbeek, 2018. BIJ12, 2017c) (figuur 5.15). De totale populatie werd in 2018 geschat op 6.000 individuen (Zoogdierverseniging, 2019). Nadat de populatie in de jaren '80 op slechts 1.200 dieren werd geschat in heel Nederland, nemen de aantallen sterk toe en worden grote delen van het landelijk potentieel leefgebied bezet (Goutbeek, 2018). Ook het perspectief voor de toekomst is volgens Goutbeek gunstig, omdat er veel leefgebied beschikbaar is dat door faunapassages bij infrastructuur bereikbaar wordt. Afbreuk aan de landelijke gunstige staat van instandhouding als gevolg van het voornemen is niet te verwachten.

Beoordeling landelijke staat van instandhouding van de das			
Beoordelingscriterium	Huidige situatie	Laatste tien jaar van de registratie ('trend')	Referentiewaarde 1994
Populatieomvang	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald
Verspreidingsgebied	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald
Kwaliteit van het leefgebied	Gunstig	Stabiel	Wordt gehaald
Toekomstperspectief	Gunstig	n.v.t.	n.v.t.
Eindbeoordeling staat van instandhouding	Gunstig	Verbeterend	Wordt gehaald

Figuur 5.15: Landelijke staat van instandhouding das (Goutbeek, 2018).

Regionale staat van instandhouding

Ook de regionale staat van instandhouding wordt gunstig ingeschat. Aan de westkant van Amersfoort zijn meerdere verblijfplaatsen van das bekend, maar ook in de omgeving Soest, Soesterberg, Baarn en tot aan Utrecht en Hilversum zijn burchten bekend en worden veel dassen waargenomen (NDFF, 2022). De dassenpopulatie in de regio breidt zich langzaam maar gestaag uit (Mulder, 2016). Afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding als gevolg van het voornemen is op regionaal niveau niet te verwachten.

Lokale staat van instandhouding

In de directe omgeving van het plangebied zijn meerdere dassenclans bekend. Langs de stadsgrenzen van Amersfoort zijn verschillende verblijfplaatsen en clans bekend. Dat er tijdens de vele jaren onderzoek nieuwe dassenverblijfplaatsen worden ontdekt in omgeving Amersfoort (Boonman & van Vliet, 2019) is een indicatie dat de dassen in aantal toenemen. De lokale populatie op het kleinste niveau is de clanspoordriehoek. Als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling is niet te verwachten dat de draagkracht van de spoordriehoek afneemt, mits er maatregelen worden getroffen om de functionaliteit van de verblijfplaatsen op lange termijn te borgen. Daarmee is geen sprake van afbreuk aan de staat van instandhouding op lokaal (clan-) niveau.

Aantasting van de verblijfplaats onder de schuur kan beperkt worden tot tijdelijke verstoring. Hierbij is van belang om in het activiteitenplan dat onderdeel uitmaakt van de ontheffingsaanvraag uit te werken welke aanpassingen aan de planning en werkwijze worden gedaan om verstoring tot het minimale te beperken. De maatregelen die zijn opgenomen in het plan (zoals het behouden en verbeteren van foerageergebied en de aanleg van faunapassages naar omliggend leefgebied) kunnen de gevolgen voor de dassenclan voldoende inperken om de functionele leefomgeving van de verblijfplaatsen te behouden.

5.5.2 Mitigerende maatregelen

Om het voortbestaan van de dassenclan en hun verblijfplaatsen te borgen kunnen verschillende stappen worden gezet (lijst is niet uitputtend):

- Aanbieden nieuw leefgebied

Om verlies van foerageergebied te compenseren is het mogelijk om nieuw leefgebied voor das te realiseren binnen bereik van het huidige territorium, maar buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Als vuistregel wordt voor compensatie 120% de oppervlakte van optimaal habitat zoals grasland en 50% de oppervlakte van habitat van mindere kwaliteit zoals akkers en ruigte aangehouden (BIJ12, 2017c). Vanwege de stedelijke omgeving en de vele dassenclans in de regio is er echter geen aangrenzende oppervlakte aan te bieden die nog niet bewoond is door mensen of niet reeds behoort tot het territorium van (andere) dassen (zie hoofdstuk 5.3). Deze maatregel is in voorliggende situatie niet toepasbaar. Omdat er geen essentieel foerageergebied verloren gaat wordt deze maatregel ook niet noodzakelijk geacht.

- Behoud van foerageergebied

De dassen in de spoordriehoek leven aan de rand van de stad. Aangezien de dassen ook wegen oversteken om in woonwijken te foerageren, is het waarschijnlijk dat de dassen 's nachts ook in de buurt van de nieuwbouw durven te komen. Door rondom de nieuwbouw voldoende dekking aan te bieden en de rust en donkerte rondom de bebouwing te behouden kunnen de dassen delen van hun huidige foerageergebied kunnen behouden. Deze maatregel is toepasbaar en wordt nader uitgewerkt in het activiteitenplan.

- Verbeteren van bestaand leefgebied – rust op de burcht

Een grote kwetsbaarheid van de clan in de naburige Bokkeduinen is onrust bij de verblijfplaatsen. Als gevolg van de nieuwbouw wordt de spoordriehoek drukker, waardoor de dassen minder rust hebben. Door het bosgebied met de aarden wallen ten oosten van het plangebied volledig of grotendeels ontoegankelijk te maken voor publiek wordt de dassen een veilige burchtlocatie geboden. Er kan bijvoorbeeld een raster worden geplaatst dat aan overal of plaatselijk een ruimte van 20 cm openlaat, zodat de dassen het gebied in en uit kunnen tijdens hun nachtelijke foerageertochten. Deze maatregel is toepasbaar en wordt nader uitgewerkt.

- Verbeteren bestaand leefgebied – looproutes

De bestaande looproutes kunnen zoveel mogelijk behouden blijven door de rust en donkerte te behouden. Hierbij kan gedacht worden aan het toegankelijk maken van de verbindingzones, het aanplanten van mantelvegetatie langs bosranden en houtwallen en het voorkomen van strooilicht op de bestaande wissels. Deze maatregel is toepasbaar en wordt nader uitgewerkt.

- Verbeteren bestaand leefgebied - foerageergebied

Binnen het foerageergebied van de dassen is op verschillende plaatsen kwaliteitsverbetering mogelijk. Hierbij valt te denken aan het aanleggen van kort grasland, het inzaaien van klavermengsels, het inzetten van beweiding door koeien of het opbrengen van ruwe stalmest. Op enkele plaatsen kunnen fruitbomen (zoals kersen, peren en pruimen) worden aangeplant waarvan de vruchten voor de dassen blijven liggen. Daarnaast zijn er delen in de spoordriehoek waar in de strooisellaag onder de bomen voor dassen weinig te vinden is. In deze delen van het gebied zijn maatregelen mogelijk om het op termijn geschikter te maken als foerageergebied van das. Toepassing van deze maatregel wordt uitgewerkt.

- Voorkomen van verstoring en schade door huisdieren

In de toekomstige situatie dienen verstoring en schade door honden van bewoners voorkomen te worden. Bij de inrichting en het bepalen van de op het terrein geldende regels moet hier rekening mee gehouden worden. Hierbij kan worden gedacht aan een aanlijnplicht en afspraken met bewoners ten aanzien van het uitlaten van honden. Toepassing van deze maatregel wordt uitgewerkt.

- Opheffen barrières

De dassen verlaten de spoordriehoek om te foerageren in wijken en bossen in de omgeving. Hierbij moeten de dassen de Barchman Wuytierslaan oversteken (heen en terug). Verkeer is een van de voornaamste doodsoorzaken van dassen. Ook in de omgeving van het plangebied zijn in 2019 meerdere dassen doodgereden (Stichting Dassenwerkgroep en 't Gooi, 2019. Boonman, 2019). Door faunatunnels met gedegen geleidende structuren aan te leggen onder de Barchman Wuytierslaan wordt de dassen een veilige oversteek aangeboden. Tunnels zijn het meest efficiënt op de plaatsen waar de dassen in de huidige situatie de weg oversteken. Faunatunnels verkleinen de kans op aanrijding aanzienlijk en vergemakkelijken de uitwisseling van de dassenclan met clans uit de omgeving. Toepassing van deze maatregel wordt uitgewerkt in het activiteitenplan.

- Aanpassen van de planning en werkwijze

Om verstoring tijdens de aanlegfase tot het minimale te beperken wordt geadviseerd om de planning aan te passen. Door werkzaamheden met de grootste kans op verstoring (zoals de werkzaamheden aan en om

de schuren) uit te voeren buiten de kwetsbare voortplantingsperiode die loopt van december tot en met juni wordt de impact van verstoring tot het minimale beperkt. Een tweede aanpassing aan de planning is de volgorde van werken. Geadviseerd wordt om eerst de maatregelen ten gunste van das te realiseren (faunatunnels, verbeteren foerageergebied, aanbieden van dekking, afsluiten noord- en oostzijden van het plangebied), voordat de schop in de grond gaat voor de nieuwbouw. Om te voorkomen dat delen van het foerageergebied onnodig geschaad worden, wordt geadviseerd om bij de werkzaamheden met grondberijdende voertuigen gebruik te maken van de bestaande verhardingen, of tenminste bij alle verkeerbewegingen dezelfde aanrijroute te gebruiken. Zo worden de vegetatiestructuur en bodem zo veel mogelijk ontzien bij de werkzaamheden en wordt geen onnodige schade aangericht aan foerageergebied van das. Deze en andere aanpassingen aan de werkwijze en planning worden opgenomen in een ecologisch werkprotocol.

6. Soortbescherming

6.1 Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van beschermde vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 6.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven.

Kader 6.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

Tijdens het aanvullend vleermuizenonderzoek zijn in totaal vier verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen (figuur 6.1). Deze worden hieronder nader beschreven.

Zomer en mogelijke kraam- en winterverblijfplaats gewone grootoorvleermuis

In één van de schuren is een zomerverblijfplaats (en mogelijk kraamverblijfplaats) van gewone grootoorvleermuis aangetroffen. De invliegopening is het metalen roosterhek waarachter dakpannen zijn opgeslagen. Na door de mazen van het rooster naar binnen te zijn gevlogen, kruipen de vleermuizen via een ventilatieopening in de spouw van de tussenmuren. De spouw van de tussenmuur biedt vervolgens toegang tot de naastgelegen ruimte en de gelijksoortige muur aan de overzijde van de ruimte. De vleermuizen kunnen zich hier vrij bewegen tussen binnenmuren en de opslagruimte; het geheel van deze elementen is de verblijfplaats.

Het grootste aantal vleermuizen dat op hetzelfde onderzoeksmoment invliegend is waargenomen is acht. Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen waarnemingen gedaan die indiceren dat er gewone grootoorvleermuizen verblijven in de andere gebouwen of bomen in het plangebied. Omdat gewone grootoorvleermuis de zomerverblijfplaats in sommige gevallen ook gebruikt tijdens de winterrust, heeft de verblijfplaats mogelijk ook een functie als winterverblijfplaats. Aangezien de tussenspouwen niet volledig inspecteerbaar zijn met een spouwcamera en de verblijfplaats mogelijk doorloopt naar andere delen van de schuur, is niet vastgesteld of de schuur daadwerkelijk als winterverblijfplaats in gebruik is.

Figuur 6.1 Overzichtskaart vleermuisverblijfplaatsen. Bron kaartondergrond: PDOK.

Figuur 6.2: Gewone grootoorvleermuizen in de schuur. Foto: Ecogroen.

Bij de voorgenomen ontwikkelingen blijft de schuur behouden, waardoor de verblijfplaats niet verloren gaat. Beide schuren worden daarnaast geoptimaliseerd voor vleermuizen, waardoor de verblijfplaats op lange termijn kan functioneren. Bij deze werkzaamheden worden de naastgelegen schuur en de schuur waar de verblijfplaats zich bevindt geoptimaliseerd door het aanbrengen van invliegopeningen, het dicht-metselen van enkele kozijnen en het ophangen van vleermuiskasten. Daarnaast wordt de schuur plaatselijk hersteld, om instorting te voorkomen. Bij deze werkzaamheden is verstoring van gewone grootoorvleermuizen te verwachten, waardoor de verblijfplaats tijdelijk niet functioneert. Geadviseerd wordt om ontheffing aan te vragen voor het (tijdelijk) aantasten van een verblijfplaats van gewone

grootoorvleermuis. Hierbij moeten (tijdelijke) alternatieve verblijfplaatsen worden gerealiseerd, zodat de vleermuizen tijdens de werkzaamheden kunnen uitwijken.

Vervolgstappen ten aanzien van gewone grootoorvleermuis

Omdat verstoring van de verblijfplaats van gewone grootoorvleermuis niet kan worden uitgesloten wordt geadviseerd om ontheffing aan te vragen. Om ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van gewone grootoorvleermuis moet aan drie voorwaarden worden voldaan (Artikel 3.8 lid 5 en artikel 3.10 lid 2 van de Wnb):

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing

In voorliggende situatie is het optimaliseren van de schuren de meest gunstige oplossing voor gewone grootoorvleermuis. Hiermee blijft niet alleen de verblijfplaats behouden, maar er worden tevens nieuwe kansen gecreëerd. De planning en werkwijze moet worden aangepast zodat eventuele verstoring van vleermuizen plaatsvindt in de minst kwetsbare periode.

2. Er is sprake van een wettelijk belang

In voorliggende situatie wordt geadviseerd om de noodzaak van ontheffing te beargumenteren op basis van het volgende belang:

Artikel 3.8 lid 5 sub b onder 1° van de Wnb:

1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

De betreffende schuur is er slecht aan toe en zal zonder ingrijpen op termijn (gedeeltelijk) instorten. Aan de oostkant van de schuur lekt het dak, waardoor de vloer en het houtwerk aan de binnenzijde voortdurend nat zijn. Om de functionaliteit van deze verblijfplaats te behouden zijn maatregelen noodzakelijk. De schuur heeft in de toekomstige situatie geen andere functies dan de functie van vleermuisverblijfplaats en het afschermen van de onderliggende dassenverblijfplaats. Behoud van de schuur is in het belang van de bescherming van wilde fauna.

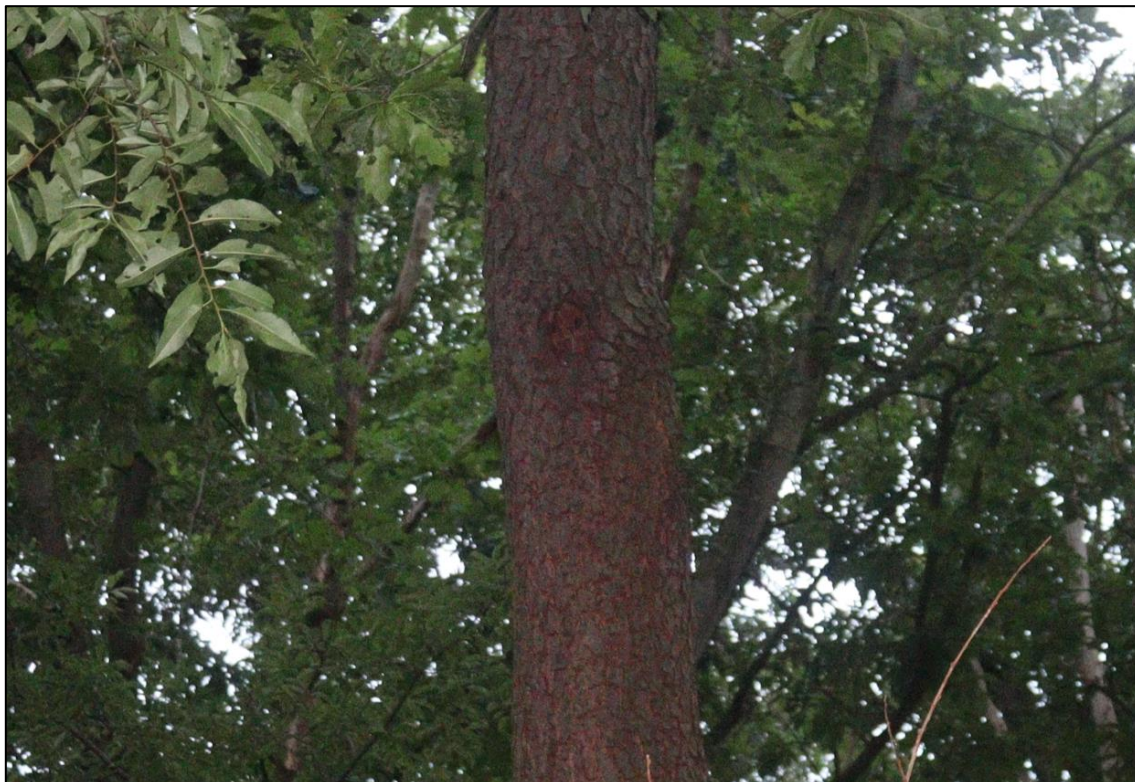
3. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan

Bij de voorgenomen werkzaamheden worden geen vleermuizen beschadigd of gedood en gaan geen verblijfplaatsen permanent verloren. Door het realiseren van tijdelijke of permanente alternatieve verblijfplaatsen wordt geborgd dat de vleermuizen tussentijds uitwijkmogelijkheden hebben. Wanneer de voorzieningen gereed zijn, zijn beide schuren geschikt als verblijfplaats voor gewone grootoorvleermuis, waardoor er geen sprake is van afbreuk van de staat van instandhouding.

Paarverblijfplaats rosse vleermuis

Tijdens het veldonderzoek is een paarverblijfplaats van een rosse vleermuis aangetroffen in een holte in een dode kersenboom (zie figuur 6.3), 10 meter ten noorden van bouwveld 2. De aanwezigheid van een paarverblijfplaats kan worden opgevat als een indicatie van een mogelijke aanwezigheid van een winterverblijfplaats op dezelfde plek (BIJ12, 2017e). Er wordt er daarom vanuit gegaan dat de verblijfplaats tevens in gebruik is als winterverblijfplaats.

Bij de voorgenomen ontwikkelingen worden er in deze bosrand geen bomen gekapt, waardoor er geen sprake is van directe aantasting van de verblijfplaats. Mogelijk treedt tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase wel lichtverstoring op. Het is daarom noodzakelijk om uitstralende lichtbronnen op de verblijfplaats te voorkomen. Verdere vervolgstappen (zoals een ontheffingsaanvraag) zijn niet aan de orde.

Figuur 6.3: Invliegopening in een oud spechtgat aan de noordkant van de dode kersenboom. Foto: Ecogroen.

Zomer- en paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis

In de woning met het adres Barchman Wuytierslaan 49 is een zomer- en paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen. De verblijfplaats bevindt zich onder de eindvorst van de noordgevel. Half juli 2021 werden hier twee gewone dwergvleermuizen invliegend waargenomen. Tijdens het onderzoek in de paarperiode (half augustus en met half oktober) werd er herhaaldelijk een gewone dwergvleermuis baltzend waargenomen rondom de woning. Aangezien er in het centrum van het baltsterritorium een zomerverblijfplaats is aangetroffen, is het zeer waarschijnlijk dat deze verblijfplaats tevens dienstdoet als paarverblijfplaats. Omdat paarverblijfplaatsen ook vaak gebruikt worden als winterverblijfplaats moet ervan uitgegaan worden dat deze verblijfplaats jaarrond gebruikt wordt door één of meerdere gewone dwergvleermuizen.

Binnen de voorgenomen ontwikkelingen vinden er geen werkzaamheden plaats aan de woning waar de verblijfplaats in is aangetroffen, waardoor er geen sprake is van directe schade aan de zomer-, paar- en mogelijke winterverblijfplaats. Mogelijk is er echter wel sprake van verstoring door licht tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase. Het is daarom noodzakelijk om uitstralende lichtbronnen op de verblijfplaats te voorkomen. Verdere vervolgstappen (zoals een ontheffingsaanvraag) zijn niet aan de orde.

Paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis

Ook in de woning met adres Barchman Wuytierslaan 57 is een paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aangetroffen. Aangezien deze woning buiten het plangebied staat, is er geen directe schade aan de verblijfplaats te verwachten. Mogelijk treedt tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase wel lichtverstoring op. Het is daarom noodzakelijk om uitstralende lichtbronnen op de verblijfplaats te voorkomen. Verdere vervolgstappen (zoals een ontheffingsaanvraag) zijn niet aan de orde.

Vliegroutes

In het plangebied zijn lijnvormige structuren aanwezig die onderdeel uitmaken van een vliegroute. Aangezien er bij de voorgenomen ontwikkelingen geen lijnvormige structuren verloren gaan, gaan er ook geen vliegroutes verloren. Mochten deze door lichtverstoring in de gebruiksfase toch aangetast worden, zijn er voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar. Voorbeelden van alternatieve vliegroutes zijn de bosrand van de Bokkeduinen, de Barchman Wuytierslaan, de spoorlijn en de laanbomen langs het wandelpad ten oosten van het plangebied. Aangezien er geen sprake is van aantasting van onmisbare vliegroutes van vleermuizen, zijn vervolgstappen ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen niet aan de orde.

Foerageergebieden

In het plangebied wordt gevoerageerd door verschillende vleermuissoorten. Het betreft gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en rosse vleermuis. In het plangebied is geschikt foerageergebied voor deze vleermuizen aanwezig in de vorm van grasvelden, tuinen, bomen en bos. Bij de voorgenomen ontwikkelingen op bouwveld 1 en 2 is sprake van aantasting van een beperkt deel van het foerageergebied. Aangezien het plangebied omringd is door groen zijn er voor de betreffende soorten voldoende uitwijkmogelijkheden beschikbaar. Omdat er in omgeving van de bebouwing maatregelen worden getroffen om het planten- en insectenleven te stimuleren is er bovendien ook in de nieuwe situatie ruim voldoende foerageergebied beschikbaar rondom de bebouwing. Vanwege de vele uitwijkmogelijkheden en nieuw te realiseren groene inrichting is geen sprake van aantasting van essentieel foerageergebied. Omdat er geen onmisbaar foerageergebied verloren gaat, zijn vervolgstappen ten aanzien van foerageergebieden van vleermuizen niet aan de orde.

Boommarter en steenmarter

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van boommarter en steenmarter bekend (NDFF, 2021). De boomholtes die zijn aangetroffen zijn niet groot genoeg om door marters gebruikt te worden als vaste rust- of voortplantingsplaats (bovendien ontbraken ook bewoningssporen). In zolders van Het Buitenhuis en in de schuren zijn geen marters of sporen van marters aangetroffen, waarmee vaste verblijfplaatsen in de bebouwing niet te verwachten zijn. Wel zijn diverse hopen in de grond aangetroffen (zie hoofdstuk 5), welke potentieel ook geschikt zijn voor marterachtigen.

Bij het onderzoek door middel van wildcamera's en Struikrovers is tijdens de onderzoeksperiode enkele keren een boommarter vastgelegd door een wildcamera. De eerste boommarter werd op de avond van 27 mei 2021 vastgelegd in het bos in het noorden van het plangebied (zie figuur 6.4). Het dier inspecteerde kort een konijnenhol en liep door in westelijke richting. Een tweede boommarter werd op 11 november 2021 vastgelegd terwijl deze langs de dassenverblijfplaats op de grens met het scoutingterrein liep. Aangezien dit de enige waarnemingen van boommarter zijn in het plangebied is niet te verwachten dat er zich een vaste verblijfplaats van boommarter in of direct om het plangebied aanwezig is. Schade aan vaste verblijfplaatsen van boommarter is derhalve niet te verwachten. Steenmarter is gedurende het onderzoek niet waargenomen of vastgelegd door de wildcamera's. Ook zijn er in de directe omgeving (1,5km rondom) geen waarnemingen van steenmarter bekend (NDFF, 2021). De aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen en onmisbare foerageergebieden van steenmarter is daarom niet te verwachten.

Figuur 6.4: Boommarter foeragerend in het plangebied en locatie (uitsnede) Foto: Ecogroen. Bron kaartondergrond: PDOK.

Boommarter foerageert in het plangebied. Boommarters zijn voor hun voedsel afhankelijk van kleine zoogdieren, insecten, vogels, bessen en vruchten. Bij de voorgenomen ontwikkelingen gaat een akker verloren, wat geen primair foerageergebied van deze marter is. In de bossen in de omgeving van het

plangebied is ook in de beoogde situatie voldoende voedsel te vinden voor boommarter, waardoor er geen onmisbaar foerageergebied verloren gaat. Ten aanzien van foerageergebied van boommarter zijn geen vervolgstappen aan de orde.

Eekhoorn

Eekhoorns bouwen hun verblijfplaatsen in bomen, in de vorm van bolvormige takkennesten. In sommige gevallen maken zij gebruik van boomholtes, oude vogelnesten of nestkasten. Eekhoorns verzamelen hun voedsel in het omliggende territorium, waar zij zoeken naar boomzaden, bladeren, vruchten, paddenstoelen, rupsen, eieren en jonge vogels (Zoogdiervereniging, z, d.). In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van eekhoorn bekend (NDFF, 2022). In het plangebied zijn geen nesten van eekhoorn aangetroffen. De dichtstbijzijnde eekhoornnesten is aangetroffen langs het voetpad ongeveer 15 en 30 meter ten oosten van de begrenzing van het plangebied (zie figuur 6.5). De betreffende bomen blijven bij de voorgenomen ontwikkelingen behouden, waardoor er geen sprake is van schade aan het nest. Binnen het beschermingsregime van eekhoorn is enige verstoring toegestaan, tenzij verstoring leidt tot het verlaten van het nest. Om te voorkomen dat eekhoorn dusdanig verstoord wordt dat het nest verlaten wordt, wordt geadviseerd om voldoende afstand (circa 20 meter) tot het nest te houden bij verstorende werkzaamheden. Geadviseerd wordt om deze maatregel vast te leggen in een ecologisch werkprotocol.

Binnen het plangebied is foerageergebied van eekhoorn aanwezig in de vorm van loof- en naaldbos, stuiken en houtwallen. Om het plan tot uitvoering te kunnen brengen worden mogelijke enkele bomen gekapt. Hoewel het kappen van bomen tot het minimale beperkt blijft, gaat er bij bomenkap mogelijk een klein deel van het foerageergebied verloren. Het betreft echter geen onmisbaar foerageergebied. De bosrijke omgeving van het plangebied biedt ruim voldoende uitwijkmogelijkheden in de vorm van grote aantallen zaaddragende loof- en naaldbomen. Aangezien er geen onmisbaar foerageergebied verloren gaat, zijn vervolgstappen ten aanzien van foerageergebied van eekhoorn niet aan de orde.

Figuur 6.5 Eekhoornnesten ten oosten van het plangebied. Bron kaartondergrond: PDOK.

Overige zoogdieren

Overige zoogdieren van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn zijn op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) en terreinkenmerken niet te verwachten. Deze overige soorten zijn bijvoorbeeld noordse woelmuis, otter en bever, welke zijn gebonden aan waterrijke habitats. Omdat het plangebied niet voldoet aan de eisen die deze zoogdiersoorten aan hun habitat stellen, zijn zij niet te verwachten en zijn vervolgstappen ten aanzien van overige zoogdieren van dit beschermingsregime niet aan de orde.

In het plangebied zijn wel vaste verblijfplaatsen van algemene grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten. Dit zijn onder andere egel, bosmuis, konijn, vos en bosspitsmuis. Bij de voorgenomen ingrepen kunnen enkele verblijfplaatsen en/of exemplaren van deze soorten geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Utrecht vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wnb. Vervolgstappen ten aanzien van de betreffende soorten zijn alleen noodzakelijk in het kader van de zorgplicht (zie 6.7).

6.2 Vogels

Bij broedvogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie ook kader 2.1).

Soorten met jaarrond beschermde nesten

Van veel broedvogels zijn de nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (kader 6.3).

Kader 6.3 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierwaluw, grote gele kwikstaart en huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Huisumus

Er zijn geen waarnemingen van huismus in het plangebied bekend (NDFF, 2021). Huismus komt echter wel voor in Dierenpark Amersfoort aan de overzijde van de Barchman Wuytierslaan. Tijdens het huismusonderzoek zijn er geen huismussen waargenomen in de bebouwing in het plangebied. Omdat aanwezigheid van nestplaatsen van huismus is uitgesloten, zijn vervolgstappen ten aanzien van huismus niet aan de orde.

Gierwaluw

Tijdens het onderzoek naar gierwaluw bij Het Buitenhuis zijn geen nesten van gierwaluw aangetroffen. Tijdens het onderzoek zijn er boven het plangebied tientallen gierwaluwen foeragerend waargenomen, de gierwaluwen toonden echter geen tekenen van binding met de bebouwing in het plangebied. Vervolgstappen ten aanzien van gierwaluw zijn niet aan de orde.

Buizerd

In het plangebied zijn waarnemingen van overvliegende en foeragerende buizerd bekend (NDFF, 2021). Ook tijdens de veldbezoeken zijn buizerds foeragerend waargenomen in het plangebied. Er zijn echter geen takkennesten aangetroffen die van voldoende grootte zijn om bruikbaar te zijn als buizerdnest. Buizerd foerageert in het plangebied, het betreft echter geen onmisbaar foerageergebied. Vanwege de grootte van het territorium/ foerageergebied rond een nest en de groene omgeving van het plangebied, is er voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar wanneer het plangebied bebouwd wordt. Ook de delen van het plangebied waar geen werkzaamheden worden uitgevoerd zijn en blijven geschikt als foerageergebied voor buizerd. Vervolgstappen ten aanzien van buizerd zijn niet aan de orde.

Havik

In het plangebied zijn geen waarnemingen of nesten van havik bekend (NDFF, 2021). Er zijn ook geen takkennesten aangetroffen die van voldoende grootte zijn om bruikbaar te zijn als haviksnest. Havik foeraagt wel in het plangebied. Tijdens de veldonderzoeken werden regelmatig plukplaatsen van havik aangetroffen. Tijdens sporenonderzoek circa 1km ten westen van het plangebied is een territorium van havik vastgesteld, waarschijnlijk zijn de aangetroffen prooiresten van deze vogels. De omgeving van het plangebied biedt ook in de beoogde situatie voldoende foerageergelegenheid voor havik, omdat het bos in de omgeving behouden blijft. Omdat er geen haviksnesten zijn aangetroffen in en om het plangebied en er voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar is, zijn vervolgstappen ten aanzien van havik niet aan de orde.

Sperwer

Tijdens het aanvullend onderzoek naar sperwer is een sperwernest aangetroffen circa 70 meter ten noordoosten van het plangebied (zie figuur 6.6). Aan deze grens van het plangebied vinden geen werkzaamheden plaats. Het dichtstbijzijnde deel van het plangebied waar wel werkzaamheden plaatsvinden is op circa 200 meter afstand van het sperwernest. Vanwege de tussenliggende afstand en groenstructuren is verstoring van het nest niet te verwachten. Ook voor hun voedsel zijn de sperwers niet afhankelijk van de open velden in het plangebied. Sperwer jaagt voornamelijk op kleine zangvogels, die veelvuldig in het omliggende bos voorkomen. Aangezien schade aan sperwernesten of belangrijke foerageergebieden van sperwer niet te verwachten is, zijn vervolgstappen ten aanzien van sperwer niet aan de orde.

Figuur 6.6: *Sperwernest (gele punt) ten opzichte van het plangebied. Kaartondergrond: PDOK.*

Ransuil

In de omgeving van de Korte Duinen op circa 1,5 km van het plangebied zijn waarnemingen van ransuil bekend (NDFF, 2021). Tijdens het onderzoek naar ransuil zijn echter geen ransuilen of nesten van ransuil aangetroffen in het plangebied. Vervolgstappen ten aanzien van de ransuil zijn niet aan de orde.

Overige vogels

In het plangebied is broedbiotoop aangetroffen van algemene broedvogels zoals koolmees, grote bonte specht, houtduif, roodborst, vink, en merel. Broedbiotoop is aangetroffen in de vorm van bomen, ondergroei en holtes in bomen.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Werkzaamheden worden zo veel mogelijk buiten het broedseizoen uitgevoerd. Bij uitvoering van de werkzaamheden in de periodes tussen half februari -half november, adviseren we na te gaan of nog bewoonde nesten van de vroeg of laat in het seizoen broedende houtduif aanwezig is binnen het plangebied.

Bij het onverwacht aantreffen van in gebruik zijnde nesten van broedvogels dienen de betreffende werkzaamheden direct te worden gestaakt en direct contact te worden gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

6.3 Amfibieën

Alpenwatersalamander

Tijdens de onderzoeken zijn geen larven of exemplaren van Alpenwatersalamander aangetroffen. De kloostervijver is de enige plaats in het plangebied waar zich permanent oppervlaktewater bevindt, in deze vijver zijn geen Alpenwatersalamanders aangetroffen. Aangezien er ook tijdens het onderzoek gericht op hazelworm geen exemplaren van Alpenwatersalamander zijn aangetroffen onder herpetoplaten, dood hout of onder losliggend schors is aanwezigheid van Alpenwatersalamander niet te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van Alpenwatersalamander zijn niet aan de orde.

Overige amfibieën

Op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) zijn in het plangebied geen amfibieën aangetroffen of te verwachten van de Habitatrictlijnen en de verdragen van Bern en Bonn (art. 3.5 Wnb) (zoals kamsalamander en rugstreeppad) of andere soorten (art. 3.10 Wnb) waarvoor in de provincie Utrecht geen vrijstelling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen (zoals vinpootsalamander).

Mogelijk planten algemene amfibieën zoals bruine kikker, kleine watersalamander en gewone pad zich voort in de vijver in het gazon van het klooster, de vijver blijft echter behouden. Algemene

amfibieënsoorten kunnen foeragerend worden aangetroffen in het hele plangebied, of overwinterend in de strooisellaag onder bomen en struiken. Mogelijk worden tijdens de werkzaamheden exemplaren van deze soorten geschaad. De betreffende soorten zijn ook beschermd in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming, maar in provincie Utrecht geldt voor deze soorten vrijstelling van ontheffingsplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen. Vervolgstappen ten aanzien van de genoemde algemene amfibieën zijn niet aan de orde, met uitzondering van vervolgstappen in het kader van de zorgplicht (zie paragraaf 6.7).

6.4 Reptielen

Hazelworm

In het plangebied zijn geen waarnemingen van hazelworm bekend, maar wel binnen honderd meter afstand van het plangebied (NDFF, 2021). Tijdens het aanvullend onderzoek naar hazelworm zijn geen hazelwormen aangetroffen onder de reptielenplaatjes. Bij controlerondes van camera's en reptielenplaatjes zijn ook regelmatig stukken dood hout en schors in en om het plangebied omgedraaid op zoek naar hazelworm. Ook onder deze natuurlijke schuilplaatsen zijn geen exemplaren van hazelworm aangetroffen. Aangezien er binnen het plangebied geen hazelwormen zijn aangetroffen, is schade aan hazelworm of vaste verblijfplaatsen van hazelworm niet te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van hazelworm zijn niet aan de orde.

Ringslang

Binnen 300 meter afstand van het plangebied zijn waarnemingen van ringslang bekend (NDFF, 2021). In het gebied ten westen van de Barchman Wuytierslaan is een populatie ringslangen bekend, in het bos tussen het dierenpark en de bosvijver. De dichtstbijzijnde waarneming van ringslang tijdens het dassenonderzoek is gedaan op circa 1 kilometer ten zuidwesten van het plangebied in de bosstrook langs het spoor. In de spoordriehoek zijn in de onderzoeksperiode echter geen ringslangen aangetroffen onder reptielenplaten, ook zijn er geen foeragerende of zonnende dieren aangetroffen. Aangezien schade aan ringslangen of vaste rust- en voortplantingsplaatsen van ringslang niet te verwachten is, zijn vervolgstappen ten aanzien van ringslang niet aan de orde.

Zandhagedis

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen van zandhagedis bekend (NDFF, 2021). Bij onderzoek door middel van reptielenplaatjes zijn er in het plangebied geen zandhagedissen aangetroffen. De dichtstbijzijnde waarnemingen van zandhagedis zijn gedaan door ecologen van Ecogroen op 170 meter ten zuiden en 300 meter ten westen van het plangebied. Het betreft waarnemingen van één exemplaar langs het rangeerterrein van ProRail en drie exemplaren langs het spoor bij de spoorwegovergang op de Barchman Wuytierslaan. Zandhagedis is afhankelijk van open zanderige vlakten met struikhei en helmgras (BIJ12, 2017g) met voldoende gelegenheid om te zonnen. In het plangebied ontbreekt dit biotoop. Op de locaties waar de zandhagedissen zijn waargenomen is wel suboptimaal biotoop aanwezig in de vorm van droge, zonnige spoortaluds met zanderige plekken en voldoende dekking. Omdat zandhagedissen in het plangebied niet zijn waargenomen en het biotoop niet voldoet aan de biotoopeisen van zandhagedis zijn vaste verblijfplaatsen niet te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van zandhagedis zijn niet aan de orde.

Overige reptielen

Op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) en het uitgevoerde onderzoek naar reptielen zijn overige reptielen zoals levendbarende hagedis, gladde slang en adder niet te verwachten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Vervolgstappen ten aanzien van overige reptielen zijn niet aan de orde.

6.5 Geleedpotigen

Teunisbloempijlstaart

Tijdens het onderzoek naar teunisbloempijlstaart zijn geen eitjes, rupsen, vraatsporen of poppen van teunisbloempijlstaart aangetroffen. Schade aan teunisbloempijlstaart of vaste voortplantingsplaatsen van teunisbloempijlstaart als gevolg van de voorgenomen ontwikkelingen is daarom niet te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van teunisbloempijlstaart zijn niet aan de orde.

Overige geleedpotigen

Op basis van de terreinkenmerken, bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken wordt negatief effect op leefgebied van overige beschermde geleedpotigen niet verwacht. Vervolgstappen zijn voor overige geleedpotigen niet van toepassing.

6.6 Overige soortgroepen

Op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) zijn er in het plangebied geen in de Wnb beschermde flora en vissen te verwachten. Vervolgstappen ten aanzien van deze soortgroepen zijn niet aan de orde, met uitzondering van vervolgstappen in het kader van de zorgplicht (6.7).

6.7 Zorgplicht

De zorgplicht verplicht individuen, bedrijven en overheden om schade aan in het wild levende dieren en planten te voorkomen, waar mogelijk te beperken en ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van kracht, ongeacht de beschermingsstatus van de betreffende dier- of plantensoort. Dit betekent dat ook voor soorten die niet onder één van de hierboven besproken beschermingsregimes vallen waar dit redelijkerwijs mogelijk is zoveel mogelijk ontzien, gespaard en gecompenseerd dienen te worden. In voorliggende situatie kan aan de zorgplicht worden voldaan door een aantal maatregelen te treffen die schade aan dier- en plantensoorten tot een minimum beperken. Onderstaand volgt een kort overzicht van de maatregelen:

- Om de bouwplaats te bereiken worden telkens dezelfde aanrijroutes gebruikt. Met deze maatregel wordt voorkomen dat planten en in het groen levende dieren nodeloos overreden worden door voertuigen en machines.
- Wanneer de grond bouwrijp wordt gemaakt, wordt er rustig één kant op gewerkt in de richting van bestaand groen. Zo kunnen in het projectgebied aanwezige dieren zichzelf in veiligheid brengen.

- Het verwijderen van de strooisellaag/struiken wordt niet uitgevoerd bij vorst. Dieren die in de strooisellaag/struiken overwinteren kunnen zich bij vorst moeilijk in veiligheid brengen.
- Tijdens de aanlegfase worden geen werkzaamheden uitgevoerd tussen zonsondergang en zonsopkomst.

7. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

- Bechtel, K. (2020a). AERUS-berekening aanlegfase Woningbouwontwikkeling Amersfoort, BJZ.nu, AERIUS-kenmerk RZ7Je9GtWy3U.
- Bechtel, K. (2020b). AERUS-berekening gebruiksfase Woningbouwontwikkeling Amersfoort, BJZ.nu, AERIUS-kenmerk Rskh4MNYsrde.
- BLIJ12 (2017a). Kennisdocument Gierzwaluw *Apus apus*. Versie 1.0, juli 2017.
- BLIJ12 (2017b). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017.
- BLIJ12 (2017c). Kennisdocument Das *Meles meles*. Versie 1.0, juli 2017.
- BLIJ12 (2017d). Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.
- BLIJ12 (2017e). Kennisdocument Rosse Vleermuis *Nyctalus noctula* Versie 1.0, juli 2017.
- BLIJ12 (2017f). Kennisdocument Gewone Grootoorvleermuis. *Plecotus auritus* Versie 1.0, juli 2017.
- Boonman, M. (2019). Notitie verkeersslachtoffers dassen Amersfoort. Bureau Waardenburg kenmerk. 19-0027/19.08453/MarBo. Versie 1.0, 9 oktober 2019.
- Boonman, M. & van Vliet, F. (2019). Effecten van de WO Amersfoort op dassen, sperwer en rosse vleermuis. Onderzoek en toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Bureau Waardenburg Rapportnr. 18-376. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Bouwens, S. (2017). Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming, Zoogdiervereniging. Noord-Brabant, 2017.
- Brekelmans, F.L.A. (2016). Realisatie Westelijke Ontsluiting. Effectstudie natuurwaarden en maatregelen natuurwetgeving. Rapport nr. 14-247. Bureau Waardenburg, Culemborg.
- Goutbeek, A.B. (2018). De staat van instandhouding, factsheets voor 25 soorten in Gelderland, Arcadis, rapport 079761421 B.
- Heinen, M.A., Boerhof, M., Kraaijeveld, S.E. & Boonstra, D. (2021). Natuurtoets en advies groene leefomgeving 't Eekhoornnest, Soest. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving. Rapport 21-252. Ecogroen bv.
- Jenniskens (2018) Ecologie rapport quickscan flora en fauna. Barchman Wuytierslaan 55 te Amersfoort, Econsultancy rapport 7432.001D1.
- Kaajan, M.M. (2018). 107. Bescherming van Natura 2000-gebieden via het bestemmingsplan. Tijdschrift Natuurbeschermingsrecht Nummer 5-6, augustus 2018. SDU. Den Haag.
- Mulder, J. (2016). De dassen langs de A27 tussen Utrecht en Hilversum. Rapport Sweco SWNL0195560.
- Netwerk Groene Bureaus (2017). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming (versie juli 2017).
- Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi. (2019). Aanrijdingsoorzaken Das (Meles meles) Stichtse rotonde en Barchman Wuytierslaan Amersfoort periode 7 juli - 14 oktober 2019.
- Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi. (2018). Ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor de Das (Meles meles) voor de aanleg van de westelijke rondweg in Amersfoort? Een antwoord op deze vraag op basis van veldonderzoek naar dassensporren op 2 december 2018.

Stichting Dassenwerkgroep Utrecht & 't Gooi. (2019). Ontheffing Wet natuurbescherming nodig voor de Das (Meles meles) voor de aanleg van de westelijke rondweg in Amersfoort? Deel 2. Een antwoord op deze vraag op basis van veldonderzoek naar Das en zijn sporen in december 2018.

Van Vuuren, A.J. & Hoksberg, M.G. (2021). Quickscan natuurtoets locatie Mgr. Blom, Amersfoort. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 20-678. Ecogroen bv.

Van Vuuren, A.J. & Kraaijeveld, S.E. (2022a). Natuurtoets woningbouw locatie Mgr. Blom, Amersfoort. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 20-678. Ecogroen bv.

Van Vuuren, A.J. & Kraaijeveld S.E. (2022b). Quickscan natuurtoets tijdelijke opvanglocatie asielzoekers, Barchman Wuytierslaan. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving. Rapport 22-157. Ecogroen bv.

Internet

Boer&Bunder.nl (<http://www.boerenbunder.nl/>) Laatste raadpleging 2 november 2022

Dassenwerkgroep Utrecht.nl (nieuwsbericht 12-07-2021 "Das tegen Egel").

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>).

NDFF (<https://ndff-ecogrid.nl>). Geraadpleegd 2 november 2022.

RAVON.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen).

SOVON.nl (website met soortinformatie over vogels).

Vlinderstichting.nl (website met soortinformatie over vlinders en libellen).

Zoogdierenvereniging.nl. (Website met soortinformatie over de Nederlandse zoogdieren).

Bijlagen

Bijlage 1 – Stedenbouwkundige plankaart

Bijlage 2 – Amersfoortse soortenlijst

In het plangebied zijn verschillende soorten aangetroffen die zijn opgenomen op de Amersfoortse soortenlijst. Een groot deel van deze soorten is besproken in hoofdstuk 6 van het hoofddocument en worden in deze bijlage niet nader besproken. Een aantal soortgroepen wordt echter onderstaand kort toegelicht.

Flora

Binnen het plangebied zijn planten aangetroffen of te verwachten die zijn opgenomen op de Amersfoortse soortenlijst. Het betreft onder andere gewone salomonszegel, brede wespenorchis (NDFF, 2021), korenbloem en hengel. De betreffende groeiplaatsen bevinden zich voornamelijk langs de randen van het plangebied. Bij de voorgenomen ontwikkeling wordt de omgeving van het plangebied groen ingericht, geadviseerd wordt om met de inrichting rekening te houden met de soorten van de Amersfoortse Soortenlijst.

Zoogdieren

Binnen het plangebied zijn verschillende zoogdieren aangetroffen of te verwachten die opgenomen zijn op de Amersfoortse soortenlijst. Voor alle soorten geldt dat zij reeds beschermd zijn binnen de Wet natuurbescherming, al zijn sommige soorten vrijgesteld van ontheffingsplicht in provincie Utrecht. Van de vrijgestelde soorten die op de Amersfoortse lijst staan zijn bunzing (figuur 1) en vos (figuur 2) in het plangebied te aangetroffen. Onderdeel van het plan is om aan de noordkant van het plangebied maatregelen te treffen die de biodiversiteit stimuleren. Geadviseerd wordt om hierbij ook rekening te houden met de mogelijkheden voor vos, wezel en bunzing. Bij mogelijke maatregelen kan gedacht worden aan het aanbrengen van structuur in de groene zone en het plaatsen van marterhopen.

Figuur 1: Bunzing aan de noordgrens van het plangebied. Foto: Ecogroen.

Figuur 2: Vossenwelp nabij het plangebied. Foto: Ecogroen.

Geleedpotigen

In het plangebied zijn geleedpotigen aangetroffen die zijn opgenomen op de Amersfoortse soortenlijst. Het betreft vlinders zoals hooibeestje (figuur 3), bruin zandoogje, bruin blauwtje en geelsprietdikkopje. Daarnaast komen kale- en behaarde rode bosmier mogelijk voor langs de randen van het gebied. Het grootste deel van de ontwikkelingen vindt plaats op de grasvelden in het plangebied, waar geen grote aantallen vlinders of mieren te verwachten zijn. De soorten worden voornamelijk verwacht in het ruige grasveld aan de noordkant en open plekken in het bos rondom het plangebied, waar geen werkzaamheden plaatsvinden. Het is wenselijk om het maaibeheer in de voorgenomen situatie af te stemmen op de betreffende soorten.

Figuur 3: Hooibeestje in de directe omgeving van het plangebied. Foto: Ecogroen.